

Waterschap Veluwe

Steenbokstraat 10
Postbus 4142
7320 AC Apeldoorn
[T] (055) 527 29 11
[F] (055) 527 27 04
[E] waterschap@veluwe.nl
[I] www.veluwe.nl

Beleidsbegroting 2011

Concept

Datum 13 oktober 2010
Opgemaakt door afdeling Financiële en Economische Zaken

Waterschap Veluwe

Inhoudsopgave

1.	Nota van aanbieding	3
1.1.	Algemeen	3
1.2.	Bestuursomvang en -samenstelling	8
1.3.	Tarieven	8
1.4.	Lastendruk	9
2.	Programmaplan	11
2.1.	Algemeen	11
2.2.	Programma Veiligheid	12
2.3.	Programma Waterbeheer	14
2.4.	Programma Waterketen	21
2.5.	Programma Bestuur en bedrijfsvoering	30
3.	Nota betreffende de financiële positie	40
3.1.	Algemeen	40
3.2.	Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar	40
3.3.	Uitgangspunten en normen	40
3.4.	Incidentele baten en lasten	41
3.5.	Kostentoerekening	41
3.6.	Onttrekkingen aan reserves en voorzieningen	42
3.7.	Waterschapsbelastingen	43
3.8.	Weerstandsvermogen	45
3.9.	Financiering	47
3.10.	Verbonden partijen	51
3.11.	Bedrijfsvoering	52
3.12.	Investerings	53
3.13.	EMU-saldo	53
4.	Begroting naar kostendragers	55
4.1.	Algemeen	55
4.2.	Watersysteembeheer	55
4.3.	Zuiveringsbeheer	56
5.	Begroting naar kosten- en opbrengstsoorten	57
6.	Besluit ter vaststelling en goedkeuring	58

Waterschap Veluwe

1. Nota van aanbieding

1.1. Algemeen

Inleiding

Hierbij presenteren wij u de beleidsbegroting 2011 van Waterschap Veluwe.

De begroting bestaat uit twee delen, te weten:

- deel 1: Beleidsbegroting;
- deel 2: Beheersbegroting.

In deel 1 zijn de beleidsmatige en andere bestuurlijk relevante aspecten verwoord. Op basis van de in deze begroting opgenomen financiële kenmerken en prestatiekenmerken wordt het bestuur in 2011 voorzien van bestuursrapportages om inzicht te geven in:

- de mate waarin voorgenomen prestaties zijn/worden gerealiseerd;
- de financiële stand van zaken.

Op basis van deze rapportages kan tussentijds zo nodig door het bestuur bijstelling plaatsvinden van beleid en/of prioriteiten.

Behalve de kwantitatieve en kwalitatieve prestaties zijn in deze begroting bij het hoofdstuk "Programmaplan" de doelstellingen SMART (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden) gedefinieerd, zodat deze objectief getoetst kunnen worden. Conform AB-besluit d.d. 22 april 2009 is de begroting 2011 opgebouwd volgens de nieuwe programma-indeling. De programma's zijn Veiligheid, Waterbeheer, Waterketen en Bestuur en bedrijfsvoering.

In de bestuursrapportages en de jaarverslaglegging zal een (tussen)evaluatie plaatsvinden van de gestelde doelen, waarbij wordt aangegeven in hoeverre de gestelde doelen daadwerkelijk in 2011 zijn gerealiseerd.

De opgave zoals opgenomen in deze begroting zijn conform waterbeheersplan 2010-2015.

Deel 2 van de begroting betreft het bedrijfsmatige deel en is meer van belang voor de ambtelijke organisatie.

Conform het AB-besluit d.d. 3 maart 2010 is voor de planperiode 2011-2015 geen meerjarenbeleidsbegroting opgesteld. Aanleiding hiervoor was de val van het kabinet en de actie Storm. De begroting 2011 is nu uitgebreid met het meerjarenperspectief voor dezelfde planperiode. Hierbij zijn de meerjarenprestaties indicatief opgenomen in het hoofdstuk "Programmaplan".

Als gevolg van de nieuwe Waterschapswet is met ingang van begrotingsjaar 2009 een nieuwe financieringsstructuur van kracht. De nieuwe financieringsstructuur kent twee kostendragers, namelijk watersysteembeheer en waterzuivering.

De totale kosten van deze begroting vallen € 738.000,-- lager uit dan geprognosticeerd in het meerjarenperspectief 2011 uit de begroting 2010. De kosten van kostendrager watersysteembeheer zijn € 58.000,-- lager en die van kostendrager waterzuivering € 680.000,-- lager dan het meerjarenperspectief 2011. Deze lagere kosten zijn met name het gevolg van de lagere doorgevoerde inflatie, lagere stijging salariskosten

Waterschap Veluwe

(cao) en lagere rentelasten a.g.v. nieuw afgesloten leningen in 2010 tegen lage rentepercentages. Tevens vallen de kapitaallasten voor kostendrager waterzuivering lager uit. De uitvoering van het project p-verwijdering is verschoven van 2010 naar 2011.

De uitgaven van het waterschap zijn begroot op € 99,9 miljoen.

Deze zijn als volgt samengesteld:

- investeringen i.k.v. Ruimte voor de rivier (hoofdstuk 3.12) € 3,4 miljoen
- overige investeringen (hoofdstuk 3.12) € 34,1 miljoen
- exploitatiekosten (hoofdstuk 5) € 62,4 miljoen

In totaliteit is in de begroting een bedrag van € 37,5 miljoen aan voorgenomen investeringen opgenomen. In paragraaf 3.12 zijn de investeringsbedragen per programma opgenomen. Binnen deze programma's is het conform de regeling budgetbeheer mogelijk om projecten tegen andere projecten in te wisselen omdat het primair om de doelstellingen gaat.

De in deze begroting opgenomen cijfers van de begroting 2010 zijn conform de, in de bestuursrapportage (Burap) 2010-3 vastgestelde, herziene raming 2010. Deze herziene raming is niet doorgerekend voor wat betreft ondersteunende producten. Onder de beheersproducten, programmakosten en kostendragers zijn dan ook alleen de direct herziene kosten en opbrengsten opgenomen.

Ten opzichte van de (herziene) begroting 2010 stijgen de exploitatiekosten met 5,3% tot € 62,4 miljoen. De verhoging is met name het gevolg van de verhoging van de kwijtscheldingsnorm naar 100% welke in het basisscenario is opgenomen. Daarnaast zijn in de kosten de werken voor Rijkswaterstaat in de exploitatie opgenomen (€ 2.000.000,--). Ditzelfde bedrag is ook bij de opbrengsten opgenomen.

De belastingopbrengsten stijgen gemiddeld met 3,1% tot € 52,8 miljoen t.o.v. de (herziene) begroting 2010.

De opbrengsten niet zijnde heffingen zijn € 7,7 miljoen. Het tekort van € 1,9 miljoen wordt gedekt door onttrekkingen aan de reserves.

Bij de berekeningen van de tarieven voor 2011 is rekening gehouden met de incidentele hogere belastingopbrengst voor kostendrager watersysteem in 2010 ad € 369.000,--. Het betreft met name hogere opbrengsten voor de categorieën gebouwd en ongebouwd.

In het voorstel behorend bij deze begroting zijn diverse scenario's doorgerekend. Dit rapport is opgesteld conform het scenario dat de kwijtscheldingsnorm wordt verruimd van 90% naar 100%. Daarnaast is in het basisscenario geen rekening gehouden met (financiële) voordelen van een eventuele fusie met Waterschap Vallei & Eem.

Als gevolg van bovenstaande uitkomsten worden de volgende stijgingspercentages voorgesteld:

- watersysteembeheer + 3,50%
- waterzuivering + 3,50%

Waterschap Veluwe

De tarieven zijn onder paragraaf 1.3 opgenomen.

Ontwikkelingen en ambities

Bij brief van 1 oktober 2009 heeft de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat de waterschappen via de Unie van Waterschappen gevraagd om met suggesties te komen tot efficiencyvergroting in het waterbeheer.

De voorstellen dienen te passen in de volgende randvoorwaarden:

- maatregelen waarmee op korte termijn een doelmatigheidsverbetering bereikt kan worden waarmee het mogelijk wordt om tenminste € 100 miljoen per jaar op de Rijksbegroting te kunnen besparen vanaf 2011. Verdergaande doelmatigheidsmaatregelen (zoals schaalvergroting, het opheffen van overlap/bestuurlijke drukte en betere samenwerking) en nationalisatie (bijvoorbeeld herverdeling taken en toezicht) waarbij ook buiten de bestaande kaders wordt gedacht en rekening houdend met nader overleg over deze tweedeling.
- Aansluiten bij de belevingswereld van de burger en het bedrijfsleven.
- Leidend tot een stabiele financieringsstroom, mede in het licht van de opgave die voortvloeit uit het Deltaprogramma.

De Unie van Waterschappen heeft namens de waterschappen aangegeven dat zij bereid zijn om het Rijk jaarlijks € 100 miljoen tegemoet te komen inzake de kosten van de muskusrattenbestrijding en een bijdrage in het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) onder voorwaarde dat deze bijdrage terug verdiend kan worden middels intensieve samenwerking met de gemeenten in de waterketen. Hier is op termijn een jaarlijkse besparing van € 380 miljoen te realiseren.

In het najaar van 2010 heeft het Kabinet een spoedwet bij de Tweede Kamer ingediend die de bijdrage van € 100 miljoen van de waterschappen regelt. Hierin wordt niet gesproken over mogelijke terugverdien opties zodat nu op basis van vrijwilligheid afspraken met de gemeenten gemaakt moeten worden om tot kostenreductie in de waterketen te komen.

Met het regeerakkoord van het Kabinet Rutte-I wordt voor de waterschappen de positie van een zelfstandige bestuurslaag bevestigd. Tevens geeft het regeerakkoord uitzicht op de overheveling van een aantal verantwoordelijkheden naar de waterschappen en een vereenvoudiging van de bestuurlijke omgeving rond onze kerntaken. Deze bewegingen uit het regeerakkoord bevestigen nog eens de noodzaak van een fusie en dat in het bestuurlijke proces van de afgelopen twee jaar een toekomstvaste koers is aangehouden.

Door het regeerakkoord is het moment van de bestuurlijke fusie ook dichterbij het moment van vorming van de samenwerkingsorganisatie gekomen. Reële verwachting is dat een bestuurlijke fusie op 1 januari 2013 goed mogelijk is. Deze ontwikkeling maakt de keuze voor de juridische vorm van de samenwerkingsorganisatie aanzienlijk eenvoudiger daar de situatie sterk vergelijkbaar is geworden met het fusieproces in Zeeland. Hulpconstructies als een Gemeenschappelijke regeling of een stichting tezamen met de nodige complexiteit rond de bestuurlijke zeggenschap verdwijnen hiermee naar de achtergrond.

Waterschap Veluwe

Een verdere opschaling van de waterschappen is genoemd om te komen tot doelmatig en efficiënt waterbeheer. Naast de voorgenomen ambtelijke en bestuurlijke fusie met Vallei & Eem wordt nu ook al gekeken of op termijn een verdere opschaling richting Rijn Oost tot de mogelijkheden hoort.

Als gevolg van de effecten van de kredietcrisis kan verwacht worden dat het Rijk, de provincies en gemeenten in de komende jaren minder geld beschikbaar hebben om te investeren in infrastructurele werken. Dit zal dan zijn weerslag hebben in de financiering van integrale projecten die wij nu nog samen met deze partners uitvoeren.

De taakopdracht van het waterschap, ook in deze moeilijke tijden, blijft voornamelijk ongewijzigd. Het zorgen voor een goed waterbeheer. Doordat de waterschappen een eigen belastingstelsel hebben, zijn het de waterschapsbesturen zelf die invulling geven aan de mogelijkheden die het zelf opleggen van belastingen geeft.

Per 2011 zijn er nog 25 all-in waterschappen in Nederland. Alle waterschappen hebben in ieder geval de drie hoofdtaken waterkering, waterkwantiteit en waterkwaliteit. Enkele waterschappen hebben nog een taak in het (vaar)wegenbeheer. De waterschappen hebben veel identieke processen en zoeken steeds meer de samenwerking om efficiency en effectiviteit te vergroten. Al jaren wordt op het gebied van muskusrattenbestrijding en laboratorium samengewerkt in een gemeenschappelijke regeling. Met Het Waterschapshuis wordt samengewerkt als het gaat om de ontwikkelingen van ICT.

Eind 2007 is de eigen visie Weloverwogen naar 2015 door het algemeen bestuur vastgesteld. De centrale boodschap in deze visie is dat het waterschap de nadruk legt op samenwerking en dat zij dat doet voor en met de burgers en bedrijven.

Waterschap Veluwe wil zich onderscheiden door in vergelijkende onderzoeken (benchmarks) op kosten en kwaliteit een top 5 positie na te streven. Daarnaast wordt een hoge prioriteit toegekend aan het realiseren van waterschapswerken waardoor de landschapswaarde impliciet verbetert en het recreatief medegebruik toeneemt. Wij zien graag dat de burgers het waterschap als hun bondgenoot ervaren waarmee zij goed kunnen communiceren. Wij beogen daarnaast een goede en inspirerende werkgever voor onze medewerkers te zijn.

Vanaf 2007 zijn alle subsidies voor het landelijk gebied gebundeld in de ILG regeling. Het Rijk heeft hiertoe o.a. met de provincie Gelderland een overeenkomst gesloten. De provincie zal de gebundelde subsidiegelden kunnen uitgeven om de rijksdoelen te halen.

Op 9 september 2009 hebben de provincie Gelderland en de Gelderse waterschappen een waterovereenkomst getekend waarin de doelen en financiering tot en met 2013 zijn opgenomen. De aanpak van de verdroging van de Top-gebieden is hierin nog niet opgenomen. In december 2010 zullen Provinciale Staten hierover een besluit nemen. Voornamelijk gaan wij er nu vanuit dat slechts een gering deel van de oorspronkelijke opgave zal worden uitgevoerd.

Waterschap Veluwe

Als gevolg van de Waterwet is per 2010 een deel van het grondwaterbeheer overgedragen van provincie naar waterschappen. Het waterschap is bevoegd gezag voor de categorieën beregening, bronbemalingen, grondwatersaneringen en industriële grondwateronttrekkingen die kleiner zijn dan 150.000 m³/jaar. Het waterschap is verantwoordelijk voor het operationele beleid, de regelgeving, vergunningverlening, registratie, handhaving en toezicht.

In 'Ruimte voor de Rivier' wordt gekeken naar de gevolgen van de maatgevende afvoer bij Lobith tot 16.000 m³/s en wordt een doorkijk gegeven wanneer als gevolg van klimatologische veranderingen de maatgevende afvoer naar 18.000 m³/s zal stijgen. Voor de maatregelen in en om het rivierbed is een Planologische Kernbeslissing (PKB)/ Milieu Effect Rapportage (MER) opgesteld die door het parlement is vastgesteld.

Voor de IJssel zijn een drietal grote maatregelen vastgesteld, te weten dijkterugleggingen in Cortenoever, Tichelbeekse Waard en Voorsterkleipolder (CoTiVo), een nevengeul bij Deventer en de hoogwatergeul Veessen - Wapenveld. Voor de nevengeul bij Deventer zijn de waterschappen Groot Salland en Veluwe de realisator. Voor CoTiVo heeft het waterschap inmiddels met het Rijk een overeenkomst getekend waardoor het waterschap dit project zal trekken. De hoogwatergeul Veessen - Wapenveld wordt door de provincie Gelderland getrokken, waarbij het waterschap het werk zal realiseren.

In het najaar 2008 is door de Deltacommissie 2008 het rapport "Samen werken met water" gepresenteerd. In dit rapport is een advies opgenomen over de te verwachten zeespiegelstijging en de afvoer van de grote rivieren in de komende 200 jaar. Verder is in dit advies aangegeven hoe hiermee omgegaan moet worden om in Nederland te kunnen blijven wonen, werken en recreëren. Dit resulteert in een groot aantal ingrijpende maatregelen. Eind 2009 heeft het kabinet een Deltawet aangeboden aan de Tweede Kamer waarin de maatregelen, organisatie en financiering opgenomen zijn. De uitwerking van de deltamaatregelen zal in de komende jaren grote inspanningen van het waterschap vragen.

Door forse investeringen in de afgelopen jaren in de uitbreiding van de rwzi's voldoet het waterschap aan de eisen van het Lozingenbesluit Stedelijk Afvalwater. Daarnaast worden werkzaamheden voortvloeiend uit de Optimalisatie Afvalwatersysteem (OAS)-studies uitgevoerd. Belangrijke ontwikkelingen in het zuiveringsbeheer zijn de verdere reductie van het energieverbruik, het terugwinnen van fosfor en stikstof en het verwerken van externe afvalstromen om energie mee op te wekken.

Bij zijn taakuitoefeningen stelt het waterschap zich mede tot doel de leefomstandigheden voor flora en fauna te handhaven. Daarnaast houdt het waterschap bij het beheer van watergangen en dijken rekening met cultuurhistorische en recreatieve belangen.

Het waterschap wil zijn taken op een open, vooruitstrevende en bedrijfsmatige wijze uitvoeren. Bij het waterschap staan efficiency en effectiviteit hoog in het vaandel, teneinde de belastingtarieven op een zo laag mogelijk niveau te kunnen stellen.

Waterschap Veluwe

Conform onze visie hebben het klantgericht optreden en transparante besluitvormingsprocessen en uitvoering in het begrotingsjaar hoge prioriteit.

1.2. Bestuursomvang en -samenstelling

Het waterschapsreglement bepaalt, dat het algemeen bestuur 26 leden heeft en het dagelijks bestuur een voorzitter (de dijkgraaf) en maximaal 5 leden heeft. De voorzitter van het algemeen bestuur is tevens voorzitter van het dagelijks bestuur. De voorzitter is door de Kroon benoemd.

Binnen het algemeen bestuur worden 19 leden gekozen voor de categorie Ingezetenen. Voor deze 19 zetels vinden verkiezingen plaats, welke voor het laatst in 2008 hebben plaatsgevonden. Daarnaast zijn 7 leden benoemd. Voor deze 7 leden vinden dus geen verkiezingen plaats; bij de wet is bepaald dat het Boschap de vertegenwoordiger (1) van de natuurterreinen benoemt en dat de Kamers van Koophandel en Fabrieken (KvK) de vertegenwoordigers (3) van de bedrijven benoemen. In het waterschapsreglement is opgenomen dat de LTO-Noord de vertegenwoordigers (3) van de (agrarische)gronden benoemt, voor zover dit geen natuurterreinen zijn.

1.3. Tarieven

In de beleidsbegroting 2010 is een meerjarenraming t/m 2014 opgenomen. Deze meerjarenraming geeft de volgende structurele stijgingspercentages:

- watersysteembeheer + 2,50% (opbrengststijging)
- waterzuivering + 2,50% (tariefstijging)

In de beleidsbegroting 2011 worden de volgende (gemiddelde) stijgingspercentages voorgesteld:

- watersysteembeheer + 3,50% (opbrengststijging)
- waterzuivering + 3,50% (tariefstijging)

De specifieke tarieven voor de diverse categorieën zijn in de volgende tabel vermeld.

Overzicht tarieven	Begroting 2011	Begroting 2010	Verschil
Watersysteembeheer			
Ingezetenen per woonruimte	€ 43,00	€ 41,73	+ 3,0%
Gebouwd			
Bemalen	0,03438%	0,03338%	+ 3,0%
Niet bemalen	0,01719%	0,01669%	+ 3,0%
Ongebouwd			
Bemalen	€ 62,06	€ 59,96	+ 3,5%
Niet bemalen	€ 31,03	€ 29,98	+ 3,5%
Natuur	€ 1,63	€ 1,57	+ 3,8%
Zuiveringsheffing per v.e.	€ 44,22	€ 42,72	+ 3,5%

Waterschap Veluwe

Watersysteembeheer

De opbrengststijging voor watersysteembeheer is op 3,5% gesteld ten opzichte van de begroting 2010. De totale belastingopbrengst voor watersysteembeheer bedraagt in 2011 € 23,3 miljoen. Daarbij is rekening gehouden met een onttrekking aan de bestemmingsreserve tariefsegalisatie van € 801.000,--.

Waterzuivering

De tariefstijging voor waterzuivering is op 3,5% gesteld. De opbrengst zuiveringslasten bedraagt in 2011 € 29,5 miljoen bij een tarief van € 44,22 per vervuilingseenheid (v.e.). Daarbij is rekening gehouden met een onttrekking aan de bestemmingsreserve tariefsegalisatie van € 1.108.000,--.

1.4. Lastendruk

Onderstaand is voor een aantal profielen aangegeven wat de lastendruk in 2011 (in €) is. Tevens is de stijging ten opzichte van 2010 aangegeven.

Profiel	Lastendruk 2011	Lastendruk 2010	Vershil (absoluut)	Vershil (in %)
Huishoudens				
• Eénpersoonshuishoudens (1 v.e.), huurwoning	87,--	84,--	3,--	+ 3,3%
• Meerpersoonshuishoudens (3 v.e.), huurwoning	176,--	170,--	6,--	+ 3,4%
Meerpersoonshuishoudens met eigen woning <i>WOZ-waarde: € 173.000,--</i>				
• Niet bemalen	205,--	199,--	6,--	+ 3,3%
• Bemalen	235,--	228,--	7,--	+ 3,3%
Meerpersoonshuishoudens met eigen woning <i>WOZ-waarde: € 260.000,--</i>				
• Niet bemalen	220,--	213,--	7,--	+ 3,3%
• Bemalen	265,--	257,--	8,--	+ 3,3%
Meerpersoonshuishoudens met eigen woning <i>WOZ-waarde: € 315.000,--</i>				
• Niet bemalen	230,--	222,--	8,--	+ 3,3%
• Bemalen	284,--	275,--	9,--	+ 3,2%
Agrarische ondernemingen				
• Agrarisch bedrijf, WOZ-waarde van € 229.000,--, 0,2 ha. onbebouwde grond en 9 v.e.				
• Niet bemalen	444,--	429,--	15,--	+ 3,5%
• Bemalen	489,--	473,--	16,--	+ 3,4%
• Melkveebedrijf, WOZ-waarde van € 229.000,--, 25 ha. onbebouwde grond en 9 v.e.				
• Niet bemalen	1.213,--	1.172,--	41,--	+ 3,5%
• Bemalen	2.028,--	1.960,--	68,--	+ 3,5%
• Melkveebedrijf, WOZ-waarde van € 229.000,--, 40 ha. onbebouwde grond en 9 v.e.				
• Niet bemalen	1.679,--	1.622,--	57,--	+ 3,5%
• Bemalen	2.959,--	2.859,--	100,--	+ 3,5%

Waterschap Veluwe

Profiel	Lastendruk 2011	Lastendruk 2010	Vershil (absoluut)	Vershil (in %)
Handel en industrie				
• Bedrijf, 725 v.e., € 12.250.000,-- WOZ-waarde				
• Niet bemalen	34.165,--	33.017,--	1.148,--	+ 3,5%
• Bemalen	36.271,--	35.061,--	1.210,--	+ 3,5%
• Bedrijf, 125 v.e., € 1.488.000,-- WOZ-waarde				
• Niet bemalen	5.783,--	5.588,--	195,--	+ 3,5%
• Bemalen	6.039,--	5.837,--	202,--	+ 3,5%
• Bedrijf, 10 v.e., € 2.175.000,-- WOZ-waarde				
• Niet bemalen	816,--	790,--	26,--	+ 3,3%
• Bemalen	1.190,--	1.153,--	37,--	+ 3,2%
• Bedrijf, 40 v.e., € 20.000.000,-- WOZ-waarde				
• Niet bemalen	5.207,--	5.047,--	160,--	+ 3,2%
• Bemalen	8.645,--	8.385,--	260,--	+ 3,1%
Natuurterreinen				
• Natuurterrein, 1.000 ha.	1.630,--	1.570,--	60,--	+ 3,8%
Uiterwaarden				
• Perceel in uiterwaarden, 10 ha.	310,--	300,--	10,--	+ 3,5%

v.e. = vervuilingseenheid

Waterschap Veluwe

2. Programmaplan

2.1. Algemeen

In het programmaplan wordt het beleid van het waterschap voor het begrotingsjaar beschreven.

In onderstaande tabel wordt een samenvatting gegeven van de directe kosten per programma en de totale toegerekende kosten.

Programma's (bedragen x € 1.000,--)	Begroting 2011	Herziene raming 2010	Jaarrekening 2009
<i>Directe kosten:</i>			
1. Veiligheid	1.292	1.350	1.205
2. Waterbeheer	8.142	8.208	6.815
3. Waterketen	20.317	19.849	20.938
4. Bestuur en bedrijfsvoering	4.683	3.707	3.823
<i>Totaal directe kosten</i>	<i>34.434</i>	<i>33.114</i>	<i>32.781</i>
Toegerekende kosten	20.476	19.764	18.618
Netto kosten	54.910	52.878	51.399

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de totale netto-kosten per programma voor de planperiode 2011-2015.

Programma's (bedragen x € 1.000,--)	Begroting 2011	Meerjaren- perspectief 2012	Meerjaren- perspectief 2013	Meerjaren- perspectief 2014	Meerjaren- perspectief 2015
1. Veiligheid	1.743	2.141	2.272	2.458	2.781
2. Waterbeheer	18.887	20.124	20.759	21.541	22.270
3. Waterketen	27.512	29.594	30.135	30.516	32.618
4. Bestuur en bedrijfsvoering	6.768	7.057	7.263	7.407	7.528
Netto kosten	54.910	58.916	60.429	61.922	65.197

In onderstaande tabel wordt een samenvatting gegeven van de begrote bruto-investeringsuitgaven per programma voor de planperiode 2011-2015.

Programma's (bedragen x € 1.000,--)	Begroting 2011	Meerjaren- perspectief 2012	Meerjaren- perspectief 2013	Meerjaren- perspectief 2014	Meerjaren- perspectief 2015
0. Projecten Ruimte voor de rivier	3.400	15.100	56.100	68.300	63.300
1. Veiligheid	1.010	2.440	2.470	2.890	2.890
2. Waterbeheer	16.160	13.075	11.395	4.755	4.655
3. Waterketen	14.900	2.350	4.650	22.480	5.000
4. Bestuur en bedrijfsvoering	2.060	1.682	2.244	1.611	1.819
Totaal	37.530	34.647	76.859	100.036	77.664

Waterschap Veluwe

2.2. Programma Veiligheid

Inhoud

De dijken langs de IJssel en het Veluwerandmeer beschermen tegen hoogwater en houden onze polders droog. Zonder deze dijken zou een derde van ons beheersgebied onder water lopen. Waterschap Veluwe zorgt dat de dijken op orde zijn. Waterschap Veluwe zorgt er voor dat de dijken voldoende sterk zijn en het onderhoud en het beheer zijn hierop afgestemd. Door handhaving en toezicht zorgt Waterschap Veluwe ervoor dat er in en om de dijken geen activiteiten plaatsvinden die de stabiliteit van de dijken in gevaar brengen.

De komende jaren zal de uitvoering van de Planologische KernBeslissing (PKB) 'Ruimte voor de Rivier' een belangrijk onderwerp zijn wat veel tijd en inspanning zal vragen van de organisatie. Voor alle drie 'Ruimte voor de Rivier'-projecten is Waterschap Veluwe beoogd realisator.

De provincie Gelderland heeft aan de oostzijde van het Apeldoorns Kanaal ter hoogte van het Waterschapshuis 900 meter kade aangewezen als regionale kering.

Beoogde effecten

Om de gewenste bescherming tegen hoogwater en wateroverlast te realiseren zal langs de IJssel door uitvoering van de 'Ruimte voor de Rivier' maatregelen, de rivier meer ruimte krijgen om zo, bij een veranderd klimaat, toch de gewenste veiligheid te bieden. Naast inrichtingsmaatregelen zal door adequaat onderhoud en vergunningverlening de gerealiseerde veiligheid behouden blijven.

Investeringsuitgaven en netto-kosten

Voor het programma 'Veiligheid' zijn de volgende uitgaven geraamd:

(bedragen x € 1.000,--)	Begroting 2011	Meerjaren- perspectief 2012	Meerjaren- perspectief 2013	Meerjaren- perspectief 2014	Meerjaren- perspectief 2015
Directe kosten	1.292				
Toegerekende kosten	451				
Netto kosten	1.743	2.141	2.272	2.458	2.781
<i>Investeringsruimte voor de rivier</i>					
Bruto investeringen	3.400	15.100	56.100	68.300	63.300
Subsidies	3.400	15.100	56.100	68.300	63.300
Netto investeringen	-	-	-	-	-
<i>Overige investeringen veiligheid</i>					
Bruto investeringen	1.010	2.440	2.470	2.890	2.890
Subsidies	-	-	-	-	-
Netto investeringen	1.010	2.440	2.470	2.890	2.890

Waterschap Veluwe

2.2.1. Thema 1. Veilige dijken

Doelstellingen

Doel	Opgave t/m 2015	Prognose t/m 2010	Planning 2011	Planning 2012	Planning 2013	Planning 2014	Planning 2015
Op orde hebben van de primaire waterkering	83 km	83 km					
Op orde hebben van de regionale waterkering	0,9 km	0,9 km					
Dijkteruglegging Cortenoever en Voorsterklei	Gerealiseerd	Planvorming opgestart	Planvorming lopend	Uitvoering	Uitvoering	Uitvoering	Uitvoering
Bijdrage aan nevengeul Deventer	Gerealiseerd	Planvorming lopend	Uitvoering	Uitvoering	Uitvoering	Uitvoering	Uitvoering
Bijdrage aan 'Groene Rivier' Veessen-Wapenveld	Gerealiseerd	Planvorming opgestart	Planvorming lopend	Uitvoering	Uitvoering	Uitvoering	Uitvoering

Activiteiten 2011

- Verdere planvorming en start van de uitvoering van projecten in het kader van Ruimte voor de Rivier voor:
 - Dijkverleggingen Cortenoever en Voorsterklei;
 - Uiterwaardvergraving Deventer;
 - Groene rivier Veessen-Wapenveld
- In 2011 zal het plan van aanpak voor verbeteringsmaatregelen in het kader van de wettelijke 5-jaarlijkse toetsing worden vastgesteld;
- Beschadiging van de watergangen wordt voorkomen door muskusrattenbestrijding in samenwerking met Waterschap Rivierenland;
- Reguleren vergunningplichtige activiteiten t.b.v. instandhouding dijk (doelrealisatie 15 Watervergunningen);
- Het toezicht van de Keur richt zich op de realisatie van de verleende vergunningen, de afhandeling van meldingen en de jaarlijkse schouw om illegale situaties op te sporen en op te heffen (doelrealisatie 5 illegale situaties door o.a. schouw);
- Toetsing en updaten legger;
- Continu wijzigingen bijhouden in het beheerregister, zodat deze actueel blijft. Verwerking van de gegevens in het Integraal Resultaatgericht Informatie Systeem (IRIS) Keringen;
- In 2010 is in het kader van VIKING III een programma opgezet en uitgevoerd voor een reeks van binationale oefeningen met een opbouw van kleine oefeningen naar grotere oefeningen. In 2011 zal dit resulteren in een grote binationale hoogwateroefening;
- Daarnaast worden praktijkoefeningen georganiseerd om vaardigheden te trainen en procedures te testen;
- De invulling van de samenwerking met de veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland op basis van het afgesloten convenant krijgt in 2011 een vervolg;
- Verbeteren keringsmiddelen gemalen;

Waterschap Veluwe

- Onderhoud van de dijk is gericht op een zo erosiebestendig mogelijk dijklichaam, rekening houdend met de flora en fauna en met aandacht voor een hogere belevingswaarde.

2.3. Programma Waterbeheer

Inhoud

De inrichting en het beheer van ons oppervlaktewatersysteem is dusdanig dat de aangewezen gebiedsfuncties optimaal gefaciliteerd worden. Dit betekent dat er zo min mogelijk situaties met wateroverlast, dan wel watertekort op zullen treden. Ook zorgt Waterschap Veluwe voor een goede waterkwaliteit passend bij de functie van de watergang. HEN-wateren (Hogere Ecologische Doelstelling) hebben een hogere ecologische- en fysisch-chemische kwaliteit dan andere wateren.

Beoogde effecten

De uitvoering van dit programma zal via meerdere lijnen plaatsvinden. Ten eerste zal het bij de gebiedsfunctie behorende gewenst grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR) worden vastgesteld, waarna via inrichtings- en beheersmaatregelen het GGOR gerealiseerd wordt.

Waterschap Veluwe hanteert bij de inrichting van haar watergangen het concept van 'het robuuste watersysteem'. Dit is een inrichtingsmodel welk geschikt is voor meerdere doelen: wateroverlast en -tekort, waterkwaliteit, natuur en klimaatsverandering. Met deze bril zullen de maatregelen ontworpen worden. Verdere doelrealisatie c.q. doelbeheer zal plaatsvinden door duurzaam onderhoud.

Tweejaarlijks zal er een watersysteemrapportage verschijnen waarin de huidige toestand wordt aangegeven met de gerealiseerde voortgang, de resterende knelpunten en de gewenste ontwikkeling.

Investeringsuitgaven en netto-kosten

Voor het programma 'Waterbeheer' zijn de volgende uitgaven geraamd:

<i>(bedragen x € 1.000,--)</i>	Begroting 2011	Meerjaren- perspectief 2012	Meerjaren- perspectief 2013	Meerjaren- perspectief 2014	Meerjaren- perspectief 2015
Directe kosten	8.142				
Toegerekende kosten	10.745				
Netto kosten	18.887	20.124	20.759	21.541	22.270
Bruto investeringen	16.160	13.075	11.395	4.755	4.655
Subsidies	6.568	5.628	4.601	38	38
Netto investeringen	9.592	7.447	6.794	4.717	4.617

Waterschap Veluwe

2.3.1. Thema 2. Gewenst grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR)

Doelstellingen

Doel	Opgave t/m 2015	Prognose t/m 2010	Planning 2011	Planning 2012	Planning 2013	Planning 2014	Planning 2015
GGOR hoofdfunctie landbouw	42.278 ha	42.278 ha	-	-	-	-	-
GGOR hoofdfunctie verweven	11.425 ha	-	-	-	-	-	-
GGOR hoofdfunctie natuur	2.675 ha	-	-	-	-	-	-
GGOR hoofdfunctie water	154 ha	-	-	-	-	-	-

Activiteiten 2011

- Naar verwachting wordt in 2011 de GGOR vastgesteld. Voor wat betreft de TOP-lijstgebieden is voorsnog onduidelijk wat de ambitie wordt. Wordt het de GGOR conform de herstelplannen voor aanpak van de verdroging, of wordt het de huidige situatie? In de overige gebieden zal het bij de GGOR gaan om het vastleggen van de huidige situatie;
- Eén of meerdere keren per jaar de A-wateren onderhouden voor het behoud van de water aan- en afvoer en het waterbepalende vermogen (1.444 km);
- Onderhouden en bedienen van stelsel van stuwen, gemalen en sluizen voor de juiste hoeveelheid water op de juiste plek en op het juiste moment;
- Plaatsen en vervangen van stuwen, gemalen en andere kunstwerken;
- Het baggeren van wateren wordt geïnventariseerd en uitgevoerd conform een praktisch baggeruitvoeringsplan gericht op het op niveau houden van de watergangen;
- Om het inzicht in peilbeheer te vergroten wordt webgeoriënteerde automatisering toegepast;
- Reguleren vergunnings- en meldingsplichtige activiteiten (incl. grondwater-onttrekkingen) t.b.v. ondermeer natte natuur en borging landbouwfunctie (naar verwachting 200 Watervergunningen en meldingen);
- Toezicht vanuit de Waterwet; op basis van prioriteiten zoals bestuurlijk zijn vastgesteld in het integrale handavingsuitvoeringsprogramma 2010;
- Afronding implementatie nieuwe taak ten aanzien van vergunningverlening en handhaving van grondwateronttrekkingen.

2.3.2. Thema 3. Verminderen wateroverlast en water voor droge tijden

Doelstellingen

Doel	Opgave t/m 2015	Prognose t/m 2010	Planning 2011	Planning 2012	Planning 2013	Planning 2014	Planning 2015
Waterbergingsgebieden	65 ha	30 ha	5 ha	5 ha	25 ha	-	-
Stroomgebied dat niet voldoet aan de norm	650 ha	50 ha	50 ha	100 ha	150 ha	150 ha	-

Activiteiten 2011

- Het oppervlak aan te realiseren waterbergingsgebieden is bijgesteld. De aanwijzing van Bussloo als waterbergingsgebied blijkt procedureel niet mogelijk. Overigens wordt Bussloo tijdens piekafvoeren wel gebruikt om water vast te houden. De doelstelling voor 2015 wordt daarmee geen 190 maar 65 ha. Hiervan is 30 ha

Waterschap Veluwe

reeds gerealiseerd (Nijenstein en Leuvenumsebos). Gerealiseerd moeten nog worden de zandwinplassen in de polder Hattem (25 ha) en het gebied langs de Hierdensebeek (10 ha). Samen met de provincie en andere partners wordt een onderzoek uitgevoerd naar de gevolgen van de klimaatsveranderingen voor de waterhuishouding aan de oostflank van de Veluwe (gebied van de Blauwe Bron) in het kader van Kennis voor klimaat. Het onderzoek kent een drietal fasen en heeft een looptijd van 2010-2012.

- In het kader van het Deltaprogramma zijn wij voor het deelprogramma IJsselmeergebied betrokken bij de gebiedsprocessen om de gevolgen van de zeespiegelrijzing in relatie met de voorgenomen peilstijgingen voor de zoetwatervoorziening in droge tijden in het IJsselmeergebied in beeld te brengen. Dit proces moet in 2013 uitmonden in een nieuw peilbesluit voor het IJsselmeergebied en duidelijkheid opleveren over het peilbeheer voor de lange termijn. Daarnaast zijn wij betrokken bij de deelprogramma's Zoetwatervoorziening en Rivieren.
- Door de uitvoering van beekherstelprojecten zal een deel van de stroomgebieden aan de normering gaan voldoen;
- Watervergunningen die zich richten op vergunnings- en meldingsplichtige activiteiten zoals oppervlaktewater- en grondwaterontrekkingen, lozing bronbemalingswater en afstromend hemelwater van verhard oppervlak (naar verwachting 200 Watervergunningen en meldingen);
- Toezicht vanuit de Waterwet; op basis van prioriteiten zoals bestuurlijk zijn vastgesteld in het integrale handhavingsuitvoeringsprogramma 2010;
- Tweemaal per jaar zal een oefenscenario in het kader van de calamiteitenzorg worden doorlopen, gebaseerd op wateroverlast of -tekort met nadruk op praktijkoefeningen en het implementeren van verbetermaatregelen.

2.3.3. Thema 4. Goede kwaliteit oppervlaktewater en waterbodem

Doelstellingen

Doel	Opgave t/m 2015	Prognose t/m 2010	Planning 2011	Planning 2012	Planning 2013	Planning 2014	Planning 2015
Zwemwater	5	5	5+2	5+2	5+2	5+2	5+2
Saneren waterbodems (uitvoering)	17 km 50.000 m ³	5 km en 11.000 m ³	2 km en 5.000 m ³	4 km en 13.000 m ³	4 km en 13.000 m ³	4 km en 13.000 m ³	-
Baggeren - landelijk (uitvoering)	-	58,5 km en 49.000 m ³	20 km en 20.000 m ³	20 km en 20.000 m ³	20 km en 20.000 m ³	30 km en 30.000 m ³	30 km en 30.000 m ³
Baggeren - stedelijk (uitvoering)	-	7,7 km en 15.800 m ³	1 km en 3.000 m ³	1 km en 3.000 m ³	1 km en 3.000 m ³	1 km en 3.000 m ³	1 km en 3.000 m ³

Activiteiten 2011

- Saneren van 2 km watergang en het verwijderen van 5.000 m³ verontreinigde slib;
- Baggeren van 20 km watergangen in het landelijk gebied en het verwijderen en verwerken van 20.000 m³ baggerspecie. Baggeren in het landelijk gebied is een cyclisch proces waarvoor geen opgave geldt;
- Baggeren van 1 km stadswater en het verwijderen en afvoeren van 3.000 m³ baggerspecie. Net als baggeren in het landelijke gebied, is het baggeren in het stedelijk gebied een cyclisch proces waarvoor geen opgave geldt;

Waterschap Veluwe

- Volgens de KRW moeten in 2015 alle wateren voldoen aan de normen voor chemische stoffen, waaronder die voor de prioritairere stoffen. Op dit moment worden deze normen op verschillende plaatsen nog overschreden. Onderzoek naar oorzaken en maatregelen is in 2008 gestart en hierover zal in 2010 tot en met 2012 worden gerapporteerd (gecombineerd onderzoek naar overstorten en naar diffuse lozingen in het stedelijk gebied, dit laatste wordt uitgevoerd in de vorm van waterkwaliteitsspoorstudies per gemeente);
- De 5 wateren met de functie 'Zwemwater' conform de Europese zwemwaterrichtlijn monitoren. Aandachtspunt is en blijft de Zandenplas (watervolume gering in verhouding tot aantal recreanten). De provincie onderzoekt de komende jaren of er nog twee officiële zwemwaterlocaties (bosbad De Tol en landgoed Het Loo) worden aangewezen conform de Europese zwemwaterrichtlijn, hiertoe worden deze ook gemonitord;
- Het project 'Baggernut: Slibproblemen gebiedsgericht oplossen' is in het najaar van 2010 gehonoreerd binnen het innovatieprogramma KRW. Dit project wordt uitgevoerd in de periode 2010 tot en met 2012;
- Voor de vergunningverlening zal de bescherming van de kwaliteit van het ontvangend oppervlaktewater gewaarborgd worden door directe lozingen uitsluitend onder voorwaarden toe te staan. Daarnaast is het waterschap na de van kracht wording van de Waterwet bevoegd gezag in het kader van de sanering van waterbodems (verwacht wordt dat circa 10 Watervergunningen en 100 meldingen verwerkt worden);
- Toezicht vanuit de Waterwet; op basis van prioriteiten zoals bestuurlijk zijn vastgesteld in het integrale handhavingsuitvoeringsprogramma 2010;
- Tweemaal per jaar zal een oefenscenario in het kader van de calamiteiten zorg worden doorlopen gebaseerd op waterkwaliteit met nadruk op praktijkoefeningen en het implementeren van verbetermaatregelen.

2.3.4. Thema 5. Herstel en behoud bijzondere natuur

Doelstellingen

Doel	Opgave t/m 2015	Prognose t/m 2010	Planning 2011	Planning 2012	Planning 2013	Planning 2014	Planning 2015
KRW-waterlichaam oevers	24 km	8 km	4 km	4 km	4 km	4 km	
KRW-waterlichaam stapstenen	26 ha	10 ha	4 ha	4 ha	4 ha	4 ha	
HEN-wateren (zit ook in beekherstel)	130 km	123 km	3 km	4 km			
SED-wateren (zit ook in beekherstel)	162 km	142 km	10 km	5 km	5 km		
Vispassages	37	2	3	3	3		

Activiteiten 2011

- Inrichting van 4 km waterlichaam en aanleg van 4 stapstenen;
- In het kader van beekherstel wordt 3 km HEN-water en 10 km SED-water heringericht;
- Bij de inrichting van waterlichamen worden ook 3 vispassages aangelegd;
- De vergunnings- en meldingsplicht in het kader van de Waterwet richt zich op het reguleren van ondermeer ontwateringsmaatregelen (naar verwachting worden ten

Waterschap Veluwe

behoefte van dit doel circa 10 Watervergunningen verleend c.q. meldingen verwerkt);

- Toezicht vanuit de Waterwet; op basis van prioriteiten zoals bestuurlijk zijn vastgesteld in het integrale handhavingsuitvoeringsprogramma 2010.

2.3.5. Thema 6. Stedelijk water: Goede afstemming watersysteem en waterketen

Doelstellingen

Doel	Opgave t/m 2015	Prognose t/m 2010	Planning 2011	Planning 2012	Planning 2013	Planning 2014	Planning 2015
Aantal waterplannen	18 plannen	20 plannen	2	-	-		
Berekening stedelijke wateropgaven	6 gemeenten	6 gemeenten	-	-	-		

Activiteiten 2011

- In de waterplannen met gemeenten zijn maatregelprogramma's opgenomen die gefaseerd worden uitgevoerd. Veel van de eerste waterplannen hebben een looptijd van vier jaar. Een aantal plannen is inmiddels aan herziening toe. In 2011 worden naar verwachting 2 gemeentelijke waterplannen (2e generatie plannen) vastgesteld voor Harderwijk en Nunspeet. Het vaststellen van het waterplan Nunspeet is in 2010 door de gemeenteraad aangehouden i.v.m. onduidelijkheid over de uit het plan voortkomende kosten maar wordt naar alle waarschijnlijkheid in 2011 vastgesteld. In de jaren daarna zijn geen waterplannen meer gepland;
- De berekening van de stedelijke wateropgave is inmiddels uitgevoerd;
- Bij de vergunningverlening rwzi's op "eigen water" zal ook gekeken worden naar de mogelijkheden om de KRW-doelstellingen te bereiken;
- In de Waterwet en de daaruit voortvloeiende algemene regels wordt de rol tussen de gemeente en het waterschap ten aanzien van het stedelijk water op een andere wijze ingevuld. Er komt een verschuiving van vergunningverlening naar adviesrecht en bestuurlijke afspraken. De implementatie van de Waterwet wordt in 2010 afgerond conform het inmiddels bestuurlijk goedgekeurde plan van aanpak. De gewijzigde invulling van het waterketentoezicht (incl. overstorten) wordt vanaf 2010 opgepakt en krijgt in 2011 een vervolg;
- Tweemaal per jaar zal een oefenscenario in het kader van de calamiteitenzorg worden doorlopen gebaseerd op zuiveringstechnische werken. De nadruk zal meer komen te liggen op praktijkoefeningen en het implementeren van verbetermaatregelen;
- Het onderhoud aan het stedelijk watersysteem is gericht op goed waterbeheer.

2.3.6. Thema 7. Goede onderhoudssituatie watersystemen

Doelstellingen

Doel Flora- en Faunaonderzoek	Opgave t/m 2015	Prognose t/m 2010	Planning 2011	Planning 2012	Planning 2013	Planning 2014	Planning 2015
Duurzame inrichting (qua inrichting, zo efficiënt mogelijk, niet schadelijk)	210 km	75 km	41 km	26 km	26 km	21 km	21 km
Kunstwerken/stuwen	-	10	5	5	5	5	

Waterschap Veluwe

Activiteiten 2011

- Bij de uitvoering van beekherstel, de inrichting van KRW-waterlichamen, de aanleg van ecologische verbindingzones en bij baggerprojecten liften de doelen voor een optimale inrichting voor onderhoud van het watersysteem mee;
- Op basis van de Waterwet worden vergunnings- en meldingsplichtige activiteiten gereguleerd, zodat doelmatig en efficiënt onderhoud gewaarborgd wordt (verwachting 25 vergunningen en/of meldingen);
- Onderhoud en baggeren van de A-watervanngen;
- Toezicht vanuit de Waterwet; op basis van prioriteiten zoals bestuurlijk zijn vastgesteld in het integrale handhavingsuitvoeringsprogramma 2010;
- Een systeem op basis van GPS-informatie wordt stapsgewijs ingevoerd om de A-watervanngen en de dijken zo effectief en efficiënt mogelijk te kunnen onderhouden;
- Het produceren van een generiek Programma van Eisen voor de ontwikkeling van een Onderhoudsbeheersysteem ten behoeve van de organisatie en de uitvoering van doelmatig en aantoonbaar efficiënt onderhoud aan watersystemen. Dit wordt landelijk, i.s.m. andere waterschappen en Het Waterschapshuis geïnitieerd;
- Voor inrichting van watersystemen en kunstwerken wordt gewerkt volgens de opgestelde Standaard.

2.3.7. Thema 8. Brede Kijk

Doelstellingen

Doel	Opgave t/m 2015	Prognose t/m 2010	Planning 2011	Planning 2012	Planning 2013	Planning 2014	Planning 2015
EVZ-model Winde + Kamsalamander Oever*	20 km	4,2 km	4 km	4 km	4 km	6 km	
EVZ-model Winde + Kamsalamander Stapsteen *	24 ha	6 ha	4 ha	4 ha	4 ha	6 ha	
Cultuurhistorie							
• inventarisaties	7	7					
• uitvoeringsprojecten		1	4	5			
Herstel sluisen	4	4	1				

* De aanleg van EVZ model kamsalamander gebeurt op initiatief van gemeentes.

Activiteiten 2011

- De aanleg van EVZ's langs de Grift en de Voorsterbeek (maken onderdeel uit van de waterovereenkomst/het uitvoeringsprogramma tussen provincie en waterschap);
- Het onderhoud richt zich op de functie van recreatieve voorzieningen, landschapselementen en EVZ's;
- Het inventarisatieproject Cultuurhistorie dat in 2010 is afgerond heeft een tevens een tiental kansrijke uitvoeringsprojecten opgeleverd die in samenhang met reeds lopende of uitgevoerde projecten zullen worden gerealiseerd. In 2010 zullen 4 van deze projecten worden gerealiseerd (Koudhoornse sluis, Hezenbergersluis, Randmeerdijk en Elburg) waarbij gedacht moet worden aan het plaatsen van informatie- en publicatieborden, het geven van educatie, de aanleg van fietspaden, etc. ten behoeve van het op de kaart zetten van deze gerenoveerde cultuurhistorische objecten.

Waterschap Veluwe

- Onder voorbehoud van een financiële bijdrage vanuit de provincie zal de Bonenburgersluis worden gerenoveerd.

2.3.8. Thema 9. Meten is weten

De wateropgave bij 'Meten is Weten' bestaat eruit dat de goede gegevens op een consistente en betrouwbare wijze verzameld worden om het dagelijks waterbeheer van de noodzakelijke informatie te voorzien, knelpunten in het watersysteem zichtbaar te maken en om de mate van doelrealisatie (effectindicatoren) te bepalen.

Activiteiten 2011

- Het integraal meetplan (fysisch-chemisch en ecologisch) is in 2010 vastgesteld en wordt de komende jaren uitgevoerd. In 2011 wordt het integraal meetnet uitgebreid met een waterkwantiteitsmeetnet;
- Uitbreiden van het meet- en registratieprogramma ter ondersteuning van de grondwatertaak zoals deze op basis van de Waterwet wordt verschoven van de provincie naar het waterschap;
- Borging van de kwaliteit van de meetgegevens door uitvoering van het onderhouds- en exploitatieschema meetnet;
- Ook wordt dit jaar al vooruit gekeken naar de NBW-toetsing van 2012. Voor 2012 moet het waterschap de reeds gebouwde modellen actualiseren en analyseren. Het doel hiervan is begin 2012 de modellen klaar te hebben staan om de toetsing uit te kunnen voeren. In 2010 is een begin gemaakt met deze werkzaamheden en dit krijgt in 2011 een vervolg;
- Implementeren nieuwe mogelijkheden die door een continue verdere ontwikkeling van IRIS beschikbaar komen. De profielen, baggervolumes, e.d. kunnen dan rechtstreeks uit de database berekend worden en de gegevens worden eenduidiger ontsloten m.b.v. standaardisatie van rapportages en tekeningen;
- De legger wordt in de periode 2010-2013 geactualiseerd op basis van het theoretische (gewenste) profiel en bepalingen uit de Waterwet. Voor de actualisatie wordt aangesloten bij de modellegger van de Unie van Waterschappen. Gezien de voorgenomen fusie wordt hierbij nauw samengewerkt met Waterschap Vallei & Eem, dit ondermeer om de integratie te bevorderen. Het beheersregister wateren wordt gecompleteerd met actuele informatie voor o.a. vergunningverlening, handhaving, planvorming en modelberekening.

2.3.9. Thema 10. Beekherstel

Doelstellingen

Doel	Opgave t/m 2015	Prognose t/m 2010	Planning 2011	Planning 2012	Planning 2013	Planning 2014	Planning 2015
Beekherstel (voorbereiding)		30,7 km	15 km	-	-	-	-
Beekherstel (uitvoering)	468 km	433,7 km	15 km	15 km	5 km	-	-

Activiteiten 2011

Vorbereiding en uitvoering BOP's: doelrealisatie 15 km voorbereiding en 15 km uitvoering.

Waterschap Veluwe

2.4. Programma Waterketen

Inhoud

Waterschap Veluwe vindt samenwerking binnen de afvalwaterketen met de gemeenten binnen haar beheergebied een belangrijke speerpunt. Dit krijgt voornamelijk vorm door het gezamenlijk uitvoeren van optimalisatiestudies aan de afvalwaterketen (OASsen). Een ander belangrijk aspect van het integraal benaderen van de afvalwaterketen zijn de aanhakingspunten tussen de keten en het watersysteem. Ook is er een studie verricht naar de samenwerkingsmogelijkheden met gemeenten op het gebied van planvorming, beheer en mechanisch onderhoud van rioolgemaal en het optimaliseren van het beheer van het stelsel. De maatregelen die hieruit voortkomen zullen de komende jaren worden geïmplementeerd.

Een van de hoofdtaken uit het programma Waterketen is om het afvalwater vanaf het overnamepunt naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie te transporteren. Daarvoor moet zorg gedragen worden voor een goed beheerde infrastructuur voor het transporteren van afvalwater vanaf de gemeentelijke rioolstelsels naar de rwzi's. Een belangrijke voorwaarde hierbij is dat het transport geen hinder voor de omgeving mag opleveren (met name geur). Het transport van stedelijk afvalwater geschiedt door middel van rioolgemaal en transportleidingen. Tussen gemeenten en waterschap zijn afspraken gemaakt over de hoeveelheid afvalwater (m³/uur) die het waterschap moet afnemen op het overnamepunt. Deze zogenaamde afnameverplichting draagt bij tot een goed functioneren van de gehele afvalwaterketen.

Een andere hoofdtak uit het programma Waterketen betreft het zuiveren van afvalwater. Het afvalwater wordt zodanig in de rioolwaterzuiveringsinstallaties gezuiverd, dat wordt voldaan aan de kwaliteitseisen zoals die zijn vastgelegd in de Wvo-vergunning en het Lozingenbesluit Stedelijk Afvalwater. Bij extreme weersomstandigheden kan het voorkomen dat er overschrijdingen van de Wvo-vergunning plaatsvinden. Het is het beleid van het waterschap om de rwzi's niet voor extreme weersomstandigheden te dimensioneren, gezien de grote investeringen waarmee dit gepaard gaat.

Bij het zuiveringsproces ontstaat het restproduct slib, welk verwerkt en afgezet dient te worden. Voordat transport plaatsvindt naar de eindverwerker wordt het slib ontwaterd in de slibontwateringsinstallatie. Het ontwaterde slib wordt op een verantwoorde wijze verwerkt en afgezet.

Beoogde effecten

De beoogde effecten voor de thema's getransporteerd afvalwater, gezuiverd afvalwater, slibverwerking en de waterketen integraal benaderen zijn als volgt te omschrijven:

Voor getransporteerd afvalwater is het beoogd effect een transportsysteem voor afvalwater naar de zuiveringseenheden, welke voldoet aan de afnameverplichting die is overeengekomen met gemeenten.

Het beoogd effect voor het zuiveren van afvalwater betreft het afleveren van effluent dat voldoet aan de geldende vergunningsvoorwaarden.

Daarnaast wordt voor het transporteren en zuiveren van afvalwater gestreefd naar minstens de vereiste effluentkwaliteit tegen zo laag mogelijke kosten.

Waterschap Veluwe

Voor de slibverwerking dient de slibbehandeling en slibafvoer volgens geldende richtlijnen zo efficiënt mogelijk plaats te vinden.

Indien onderdelen binnen de installaties gaan falen, zullen ongewenste of zelfs mogelijk ernstige gevolgen voor de programmadoelstellingen het gevolg zijn.

Het onderhoud is erop gericht ongewenste of mogelijk ernstige gevolgen te voorkomen en zodoende de continuïteit te waarborgen. Impliciet betekent dit dat onderhoudsacties daarmee zijn verworpen tot risicobeperkende maatregelen.

Het waterschap streeft naar energie-efficiënte bedrijfsvoering door toepassing van o.a. eigen energieopwekking op rioolwaterzuiveringsinstallaties.

Door de waterketen integraal te benaderen kunnen samenwerkingsmogelijkheden ontstaan met gemeenten op het gebied van planvorming, beheer en mechanisch onderhoud van rioolgemalen. Hierdoor wordt optimalisatie van het beheer van het stelsel mogelijk.

Investeringsuitgaven en netto-kosten

Voor het programma 'Waterketen' zijn de volgende uitgaven geraamd:

<i>(bedragen x € 1.000,--)</i>	Begroting 2011	Meerjaren- perspectief 2012	Meerjaren- perspectief 2013	Meerjaren- perspectief 2014	Meerjaren- perspectief 2015
Directe kosten	20.317				
Toegerekende kosten	7.195				
Netto kosten	27.512	29.594	30.135	30.516	32.618
Bruto investeringen	14.900	2.350	4.650	22.480	5.000
Subsidies	1.500	850	-	-	-
Netto investeringen	13.400	1.500	4.650	22.480	5.000

2.4.1. Thema 11. Waterketen integraal benaderen

Doelstellingen

Doel	Opgave t/m 2015	Prognose t/m 2010	Planning 2011	Planning 2012	Planning 2013	Planning 2014	Planning 2015
Realisatie OASsen	8	7	1				

Activiteiten 2011

- De optimalisatiestudie Epe is niet in 2010 uitgevoerd vanwege de vertraging bij het opstellen van het Basisrioleringsplan (BRP) bij de gemeente. In 2011 zal de OAS voor Epe alsnog worden uitgevoerd;
- In de planperiode zal per rwzi de effluentkwaliteit bekeken worden in relatie tot de KRW-doelen van het ontvangende water. Een waterkwaliteitsspoorstudie bij de rwzi Apeldoorn heeft uitgewezen dat de nooduitlaten en overstorten nabij de rwzi Apeldoorn dienen te worden verplaatst van de Grift naar het Apeldoorns Kanaal. Deze maatregelen worden in 2011 uitgevoerd;
- De adviserende en toezichhoudende rol met betrekking tot indirecte lozingen zal vooral gericht worden op lozingen die de potentie hebben de doelmatige werking van de zuivering en/of de kwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater te beïnvloeden. Dit conform het bestuurlijk goedgekeurde plan van aanpak ten aanzien van de implementatie van de nieuwe wetgeving.

Waterschap Veluwe

2.4.2. Thema 12. Getransporteerd afvalwater

Doelstellingen

Doel	Prognose 2011	Planning 2012	Planning 2013	Planning 2014	Planning 2015
Samenwerking in de afvalwaterketen: Implementatie van afspraken uit samenwerkingsstudie	25%	50%	75%	100%	100%
Voldoen aan de afnameverplichtingen van afvalwater	98%	100%	100%	100%	100%
Discrepantieonderzoek Apeldoorn afgerond	50%	100%			
Afronden afvalwaterstrategiestudies en vertalen naar investeringsbeslissingen	ja	-	-	-	-

Activiteiten 2011

- Voor het op adequate wijze reguleren van de lozingen, zullen Wvo-vergunningen worden verleend, meldingen worden verwerkt, advieswerken worden opgesteld, milieuverslagen worden gecontroleerd en handhaving van de vergunningen worden uitgevoerd;
- De afvalwaterstrategiestudies zullen worden afgerond en vertaald naar investeringsbeslissingen;
- In 2008 is de technische staat van alle rioolgemalen geïnventariseerd. Op basis van deze inventarisatie, zal in 2011 het afronden van de renovaties plaatsvinden, met een eventuele uitloop naar 2012.
- Er is een studie verricht naar de samenwerkingsmogelijkheden met gemeenten op het gebied van planvorming, beheer en mechanisch onderhoud van rioolgemalen en het optimaliseren van het beheer van het stelsel. De maatregelen die hieruit voortkomen, zullen de komende jaren worden geïmplementeerd.
- Het discrepantieonderzoek Harderwijk is in 2010 nagenoeg afgerond. In 2011 zal het discrepantieonderzoek Apeldoorn starten. Tevens zal een begin worden gemaakt met een wijze van gegevensverzameling die permanent inzicht verschaft in de discrepantie op alle rwzi's, zodanig dat een oplopende discrepantie kan worden voorzien.
- De afspraken ten aanzien van de basisinspanning met de gemeente Voorst zijn er de oorzaak van dat het transportsysteem en eventueel rwzi Terwolde in capaciteit moeten worden vergroot. Wellicht heeft de basisinspanning ook tot gevolg dat afvalwater dient te worden omgeleid. Nader vooronderzoek voor dit project zal in het jaar 2011 en 2012 plaatsvinden. De uiteindelijke uitvoering in 2013 en 2014.

Waterschap Veluwe

2.4.3. Thema 13. Gezuiverd afvalwater Doelstellingen

Doel	Prognose 2011	Planning 2012	Planning 2013	Planning 2014	Planning 2015
Beperken aantal overschrijdingen van de lozingseisen in het kader van de Wvo-vergunning	70 overschrijdingen	max 60 overschrijdingen	max 50 overschrijdingen	max 40 overschrijdingen	max 40 overschrijdingen
Nalevingsgedrag lozingseisen beheersgebied laten voldoen aan doelstelling. Dit betreft het percentage monsters dat voldoet aan de lozingseisen t.o.v. het totaal aantal genomen monsters	90% v.d. monsters	95% v.d. monsters	97% v.d. monsters	97% v.d. monsters	97% v.d. monsters
Effluentkwaliteit moet voldoen aan de wettelijke eis en eigen doelstelling voor het gebiedsverwijderingsrendement stikstof	81% N-verw.	84% N-verw.	85% N-verw.	85% N-verw.	85% N-verw.
Effluentkwaliteit moet voldoen aan de wettelijke eis en eigen doelstelling voor het gebiedsverwijderingsrendement fosfor	79% P-verw.	81% P-verw.	84% P-verw.	86% P-verw.	87% P-verw.
Voldoen aan CZV-verwijdering effluent	90% verw.	90% verw.	91% verw.	91% verw.	92% verw.
Maximaliseren vergisten van het slib uit het zuiveringsproces voor het opwekken van energie en beter functioneren van de slibontwateringsinstallatie	100% vergisten	100% vergisten	100% vergisten	100% vergisten	100% vergisten
Beperken energie inkoop rwzi's door het opwekken van eigen energie	16.000.000 kWh opwekken	16.000.000 kWh opwekken	16.000.000 kWh opwekken	16.000.000 kWh opwekken	16.000.000 kWh opwekken
Voldoen aan de meerjarenafspraken	voldoen	voldoen	voldoen	voldoen	voldoen
Uitvoeren van geplande preventieve en de correctieve onderhoudsacties	93% v.d. acties	94% v.d. acties	95% v.d. acties	97% v.d. acties	99% v.d. acties
Continueren van de KAM-certificaten door het oplossen en voorkomen van non-conformities externe audit	continueren	continueren	continueren	continueren	continueren

Activiteiten 2011

- Voldoen aan lozingseisen Wvo-vergunning en het gebiedsverwijderingsrendement
Voor alle rwzi's geldt dat ze moeten voldoen aan de vergunningseisen van de Wvo-vergunning. Daarnaast wordt in een aantal vergunningen extra ruimte geboden door de opname van de gebiedsverwijderingsrendementeis voor stikstof en fosfor. Deze ruimte maakt het mogelijk dat voor bepaalde rwzi's de individuele eisen voor stikstof en fosfor vervallen. Het behalen van het gebiedsverwijderingsrendement is daardoor zeer belangrijk voor Waterschap Veluwe.

De zuiveringsprestatie is een afgeleide van de verwijderingsprestatie, welke is opgebouwd uit de prestatie-indicatoren CZV- (Chemisch Zuurstof Verbruik), stikstof- en fosforverwijdering.

Randvoorwaarden voor de bovenstaande getallen zijn:

Bij het stikstofverwijderingsrendement is rekening gehouden met een goed functionerende Demon installatie.

Waterschap Veluwe

Bij het fosforverwijderingsrendement zal het project P-verwijdering en thermische hydrolyse (zie omschrijving 'Opwekking eigen energie') gerealiseerd moeten zijn en goed moeten functioneren. Daarnaast zal de zandfiltratie rwzi Harderwijk goed moeten draaien.

- Opwekking eigen energie

De doelstelling 'beperken energie inkoop rwzi's door het opwekken van eigen energie' is gebaseerd op basis van de huidige installaties. In de berekening is de extra elektra opwekking, welke beschikbaar kan komen door toedoen van de investering thermische hydrolyse (extra biogasopwekking) niet meegenomen. Over de haalbaarheid van het project thermische hydrolyse zijn namelijk op dit moment nog geen goede gegevens beschikbaar.

- Slibstrategiestudie

Op dit moment wordt er een slibstrategiestudie uitgevoerd. Deze studie zal inzicht geven in de investeringen die gedaan moeten worden om de doelstellingen op het gebied van duurzame bedrijfsvoering vanuit het klimaatakkoord en MJA3 (meerjarenafspraken energie-efficiëntie) te halen.

Daarnaast zal worden onderzocht hoe om te gaan met de slibstromen van de diverse rwzi's. Uiteindelijk doel is om tot een zo efficiënt mogelijke slibverwerkingsopzet te komen waarbij de kosten voor de gehele slibverwerking zal worden geminimaliseerd.

- Rwzi Apeldoorn renovatie (fase 4)

Dit project is opgestart in 2010, met een doorloop naar 2011.

De renovatie van de rwzi Apeldoorn is gefaseerd uitgevoerd. Verder is de rwzi inmiddels uitgebreid met een slibontwatering, een deelstroombehandeling (DEMON) voor stikstofverwijdering en een gisting voor externe afvalstromen. Er zijn nog een aantal resterende werkzaamheden, welke grotendeels bestaan uit het vervangen van oude elektrotechnische installaties.

- Rwzi Apeldoorn P-verwijdering (en terugwinning) uit deelstroombehandeling

Tot eind jaren tachtig werd zuiveringsslib met daarin een groot deel van de met het afvalwater aangevoerde fosfaatvracht direct aangewend voor bemesting van landbouwgronden. Door het aanscherpen van de normen voor zware metalen is dit niet meer mogelijk. Het meeste zuiveringsslib wordt inmiddels verbrand, waarmee het fosfaat definitief aan de natuurlijke kringloop wordt onttrokken. Het resultaat is dat er een zwaarder beroep wordt gedaan op de natuurlijke voorraad fosforerts. Deze wereldvoorraad is echter beperkt en zal op termijn niet kunnen voldoen aan de vraag. In het klimaatakkoord is afgesproken dat nutriënten, met name fosfor, worden teruggewonnen uit afvalwater en deze te gebruiken als grondstof voor bijvoorbeeld kunstmest.

Aanvullend op de deelstroombehandeling voor stikstof zal op rwzi Apeldoorn fosfor (P) worden verwijderd. Dit kan door het toevoegen van metaalzouten en afvoeren met het slib. Dit is echter geen duurzame oplossing, zeker gezien vanuit de eindigheid van de makkelijk winbare fosforertsen. Daarom wordt het fosfaat teruggewonnen uit de deelstroom die vrijkomt bij de ontwatering van het slib. Dit teruggewonnen fosfaat biedt mogelijkheden voor toepassingen als kunstmest of als toevoeging voor kunstmest. Daarnaast past het in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen en

Waterschap Veluwe

duurzaamheid en wordt invulling gegeven aan het klimaatakkoord. De verwachting is dat dit een terugverdienproject betreft van tien jaar.

- **Rwzi Apeldoorn inrichting centrale regiekamer**
De technische installaties (rwzi's, rioolgemaal, gemalen en stuwen) zijn via beeldscherm besturingssystemen (bbs) op afstand te bedienen. Om een procesoptimalisatie te laten plaatsvinden, zal er een centrale regiekamer worden ingericht. De stand der techniek biedt inmiddels mogelijkheden om door het gebruik van 'intelligente' beeldschermen de processen efficiënter te besturen. Op de rwzi Apeldoorn zullen procestechnologen, operators en logistiek medewerkers centraal bij elkaar worden geplaatst in een centrale regiekamer, waardoor een optimale bedrijfsvoering mogelijk wordt. Vanuit deze centrale regiekamer wordt de regie gevoerd over de primaire en de ondersteunde processen.
- **Rwzi Apeldoorn energie optimalisatie**
In het kader van energie efficiency wordt er doorlopend gezocht naar mogelijkheden om onze technische installatie energie efficiënt te laten functioneren. In 2011 zullen een aantal energiebesparende maatregelen worden doorgevoerd die zowel kostenbesparend zijn als vallen binnen de doelstelling van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Te denken valt aan het benutten van laagwaardige restwarmte, het optimaliseren van de biogasproductie en isolatie van tanks en leidingen. Hiermee wordt ondermeer invulling gegeven aan de meerjarenafspraken met het ministerie van economische zaken voor energie-efficiëntie (MJA3).
- **Rwzi Apeldoorn optimalisatie menging gistingtanks**
Het huidige mengsysteem met gasinblazing van de gistingtanks op rwzi Apeldoorn, moet worden gerenoveerd of worden vervangen door een ander systeem. Door renovatie of vervanging van het systeem vindt optimalisatie van het mengproces plaats en daarmee een optimalisatie van de biogasproductie.
- **Voldoen aan de Meerjarenafspraken 3**
Uitvoering geven aan de maatregelen uit het energie-efficiëntie plan (EEP) of eventueel onderbouwd afwijken. De doelstelling is 30% energie-efficiëntie in 2030. Projecten die worden genoemd in het EEP zijn ondermeer de energieoptimalisaties op de rwzi Apeldoorn en de realisatie van de Nereda zuivering op de rwzi Epe. Deze installatie moet ca. 20% minder energie gaan verbruiken dan een conventionele installatie.
- **Rwzi Apeldoorn vervangen automatisering waterlijn**
De vervanging bestaat uit het vervangen van de plc's en aanverwante componenten die de technische levensduur hebben bereikt. Daarnaast zullen aanpassingen moeten worden gedaan om in de centrale regiekamer over de juiste procesinformatie te kunnen beschikken.
- **Rwzi Apeldoorn en rwzi Harderwijk waterkrachtcentrale**
Bij de verbouw van de rwzi's Apeldoorn en Harderwijk werd geen toestemming gegeven door de provincie om de nieuwe procesonderdelen dieper in de grond te bouwen vanwege beperking van de grondwateronttrekking tijdens de bouw.

Waterschap Veluwe

Het verval van het water tussen beluchtingstanks en de nabezinktanks op de rwzi Apeldoorn en Harderwijk is daardoor relatief groot geworden, waardoor er meer pompenergie nodig is voor het op hoogte brengen van het water. Door tussen de beluchtingstanks en de nabezinktanks een waterkrachtcentrale te plaatsen dat aangedreven wordt door het waterverval wordt energie opgewekt en kan een deel van de energie nodig voor de grotere opvoerhoogte in principe worden teruggewonnen. In een haalbaarheidsstudie zullen de kosten en baten worden verkend alsmede de technische haalbaarheid.

Uiteindelijk stroomt het effluent van de rwzi Apeldoorn door een lange effluentleiding naar de lager gelegen IJssel. Nagegaan zal worden of energierugwinning uit deze waterstroom haalbaar is. De haalbaarheidsstudie zal worden afgerond in 2011 en uitkomsten zullen afhankelijk van de uitkomst worden vertaald naar investeringsvoorstellen. Agentschap NL heeft een financiële bijdrage aan deze studie verleend vanwege het innovatieve karakter en de mogelijke spin-off ervan.

- **Rwzi Apeldoorn thermische hydrolyse**

Thermische hydrolyse is een methode waarbij door een voorbehandeling van biologisch slib de daarop volgende vergistingstrap kan worden geoptimaliseerd. Het principe berust op het kortstondig verwarmen en in combinatie met drukverhoging de bacteriecellen te kraken, waardoor de vergisting beter verloopt en meer biogas wordt opgewekt. De einddrogestofproductie neemt daardoor af en daarnaast wordt de ontwatering verbeterd. Beide effecten resulteren in lagere eindverwerkingskosten. Om deze technologie te testen is eind 2010 een proefinstallatie geplaatst op de rwzi Apeldoorn teneinde de beoogde resultaten op praktijkschaal te toetsen. De resultaten van dit onderzoek worden meegenomen in de slibstrategiestudie.

- **Rwzi Apeldoorn drijfslagruiming nabezinktanks**

Op de rwzi Apeldoorn ontstaat, sinds de nieuwbouw van de waterlijn, regelmatig vorming van een drijfslag en zwevende stoffen in de nabezinktanks. In de huidige situatie worden de drijfslag en de zwevende stoffen, samen met het effluent, afgevoerd naar de IJssel. De zwevende stofconcentraties in het effluent overschrijden de eisen die hieraan gesteld worden. Dit is een onwenselijke situatie. Er zal een project worden gerealiseerd waarbij van de nabezinktanks en/of de aflatgoten naar de effluentsloot worden aangepast om zo slibuitspoeling te bestrijden en daarmee de kwaliteit van het effluent zo te verhogen zodat het voldoet aan de wettelijke effluenteisen betreffende stikstof en fosfor.

- **Moderne sanitatie**

De hoeveelheid stikstof en fosfor, de zogenaamde nutriënten, die met stedelijk afvalwater worden aangevoerd zijn voornamelijk afkomstig uit urine en feces (ontlasting). De productie hiervan ligt op ca. 1,5 l/inwoner/dag en wordt door verdunning met andere afvalwaterstromen en regenwater op de rwzi aangevoerd met een hoeveelheid van ca. 130 l/inwoner/dag.

Deze hoge verdunningsfactor maakt het moeilijker om deze stoffen tot het gewenste kwaliteitsniveau in het effluent te zuiveren.

Gescheiden aanvoer van deze stromen, mogelijk in combinatie met vermalen groente- en fruitafval, biedt de mogelijkheid om op een rwzi de verwerking te combineren met de vergisting van zuiveringsslib. Voordelen daarbij zijn dat daarbij minder energie nodig is

Waterschap Veluwe

en dat de waterlijn op een rwzi deels ontlast wordt, wat mogelijke uitbreidingen van de rwzi naar achteren kan doen verschuiven.

Daarnaast is bij een gecombineerde verwerking in de gisting terugwinning van stikstof en fosfor met een hoger rendement te realiseren dan bij terugwinning vanuit de waterlijn.

Waterschap Veluwe heeft samen met Stowa en de gemeente Apeldoorn en Grontmij mogelijkheden verkend naar een proefproject in Apeldoorn. Daaruit is de nog te bouwen wijk De Wellen, mogelijk in combinatie met het te renoveren winkelcentrum Anklaar, als kansrijke optie naar voren gekomen.

Als meest kansrijke mogelijkheid voor de gescheiden sanitatie wordt gedacht aan vacuümtoiletten met zeer gering waterverbruik en indien mogelijk met vermaling van groente- en fruitafval. Onderzocht moet worden of vacuümtransport naar de vergistinginstallatie van de rwzi Apeldoorn mogelijk is of dat vanwege het sterk gereduceerde volume andere transportmogelijkheden gekozen moeten worden. In een volgende fase zullen de inpasbaarheid in de nieuwbouwprojecten worden onderzocht.

- Vergisten maaisel

Het waterschap en de inliggende gemeenten produceren jaarlijks grote hoeveelheden maaisel. Momenteel loopt er een inventarisatie naar de hoeveelheden. Deze biomassa vertegenwoordigt energie in de vorm van methaangas indien de moeilijk aanwezige vezels voor vergisting toegankelijk worden gemaakt. Momenteel zijn een aantal marktpartijen bezig hiervoor processen te ontwikkelen. Zodra de ontwikkelingen rond maaiselvergisting verder uitgekristalliseerd zijn, zal de haalbaarheid met de markt worden getoetst en zullen er eventueel investeringsvoorstellen volgen.

- Groengas uit biogas

Biogas uit slibgistingsinstallaties bevat minder methaangas dan aardgas en heeft daardoor een lagere verbrandingswaarde.

Momenteel is het gebruikelijk om biogas in speciaal daarop ingestelde motoren als brandstof in te zetten en daarmee elektrische energie en warmte op te wekken. Deze motoren vergen veel onderhoudskosten, desondanks blijft het een lucratieve zaak zo een deel van de elektriciteit op te wekken, die dan niet vanuit het net hoeft te worden aangekocht. De warmte wordt ingezet voor noodzakelijke verwarming van de slibgisting en de overtollige warmte wordt in Apeldoorn ingezet voor verwarming in de woonwijk Zuidbroek.

Een andere wijze van biogasbenutting kan zijn dat het biogas wordt opgewerkt tot aardgaskwaliteit en dan wordt afgezet op het aardgasnet. Dit is vooral interessant voor die installaties waar niet alle warmte nuttig kan worden toegepast. Hiermee vervalt de exploitatie van gasmotoren. Afhankelijk van de kosten van opwerking van het biogas en het teruglevertarief van het gasbedrijf, kan onderzocht worden welke route milieutechnisch en economisch de voorkeur verdient. In 2010 wordt een proefinstallatie voor biogasopwerking op de rwzi Apeldoorn geplaatst, teneinde voornoemde vragen te beantwoorden.

- Rwzi Elburg optimaliseren sliblijn en biogasproductie

Om de mogelijkheden van de slibgisting op de rwzi Elburg optimaal te benutten, dienen er aanpassingen te worden gedaan aan de sliblijn. Tevens dient de sliblijn volledig

Waterschap Veluwe

geautomatiseerd te worden voor een efficiënte bedrijfsvoering vanuit de centrale operatorroom op de rwzi Apeldoorn.

De uitvoering van dit project is mede afhankelijk van de slibstrategiestudie.

- **Renovatie rwzi Epe met toepassen Nereda-technologie**

De huidige installatie is niet in staat om aan de Wvo-vergunning te voldoen.

Eind 2008 heeft het Algemeen Bestuur van Waterschap Veluwe ingestemd met de bouw van een nieuwe rioolwaterzuiveringsinstallatie in Epe op basis van de innovatieve techniek Nereda. De oplevering zal in 2011 plaatsvinden.

- **Rwzi Harderwijk aanpassing beluchting**

Door de hoge belasting van rwzi Harderwijk is extra beluchtingcapaciteit benodigd. Tevens zal aanpassing van de beluchting een energiebesparende maatregel zijn.

Inmiddels blijkt de vuilbelasting van de rwzi sneller toe te nemen dan verwacht was. In 2006 is een onderzoek gestart naar de oorzaak van deze snelle toename en wat de gevolgen zijn voor de periode tot 2025. De beluchtingcapaciteit wordt aangepast op basis van de nieuwe inzichten. Verwacht wordt dat niet alleen de beluchtingcapaciteit wordt uitgebreid, maar dat de puntbeluchters worden vervangen door de energie-efficiënte plaatbeluchting. Dit project is opgestart in 2010 en wordt afgerond in 2011.

- **Rwzi Harderwijk vervanging gasmotoren**

De huidige motoren zijn aan het eind van hen technische leeftijd. Voor de uitvoering van de vervanging is de uitkomst van de slibstrategiestudie bepalend. Vooronderzoek voor uitvoering van de gasmotoren zal starten in 2011.

- **Rwzi Terwolde uitbreiding capaciteit**

De afspraken ten aanzien van de basisinspanning met de gemeente Voorst zijn er de oorzaak van dat deze rwzi in capaciteit vergroot moet worden. Door Tauw is in opdracht van de sector in 2007 een quick scan uitgevoerd, waaruit blijkt dat voor € 5 miljoen geïnvesteerd moet worden in de hydraulische aanpassing. Omdat de verwachting is dat deze zuivering ook individueel de zuiveringsprestatie moet halen en het gebiedsrendement niet meer voldoende is, dient ook voor c.a. € 5 miljoen aan technologische maatregelen te worden genomen.

- **Onderhoudsacties**

Het uitvoeren van geplande en correctieve onderhoudsacties is een continu proces. Door de aanpassingen in de onderhoudsorganisatie zal de efficiëntie van het team onderhoud verder toenemen. Verder worden er enkele preventieve onderhoudstaken van beheer naar onderhoud geschoven. Dit vertaalt zich in een verbeterde onderhoudssituatie en daarmee een verdere risicobeperking met betrekking tot het technisch falen van de installaties van sector watersysteem en sector waterzuivering.

Waterschap Veluwe

2.4.4. Thema 14. Slibverwerking

Doelstellingen

Doel	Prognose 2011	Planning 2012	Planning 2013	Planning 2014	Planning 2015
Afzet van slib en reststoffen uitvoeren conform het Landelijk Afvalbeheerplan	Voldoen	Voldoen	Voldoen	Voldoen	Voldoen
Voldoen aan drogestofgehalte van het ontwaterde slib	23,5% ds	23,5% ds	24% ds	24% ds	24% ds
Voldoen aan afscheidingsrendement ontwaterd slib, o.b.v. de drogestofvracht in het centraat	98% rendement	98% rendement	98% rendement	98% rendement	98% rendement

Activiteiten 2011

- Uitvoeren slib en reststoffen conform het Landelijk Afvalbeheerplan
Betreft een continu proces.
- Drogestofgehalte ontwaterd slib
Het drogestofgehalte van het ontwaterd slib wordt gemonitord. Bijsturing is een continu proces. De verwachting is dat over de jaren een verdere optimalisatie kan plaatsvinden, wat zal resulteren in een hogere drogestofgehalte.
- Afscheidingsrendement ontwaterd slib
Betreft het percentage drogestof dat na ontwatering nog in het slib zit en dus niet via het centraat wordt afgevoerd.

2.5. Programma Bestuur en bedrijfsvoering

Investeringsuitgaven en netto-kosten

Voor het programma 'Bestuur en bedrijfsvoering' zijn de volgende uitgaven geraamd:

(bedragen x € 1.000,--)	Begroting 2011	Meerjaren-perspectief 2012	Meerjaren-perspectief 2013	Meerjaren-perspectief 2014	Meerjaren-perspectief 2015
Directe kosten	4.683				
Toegerekende kosten	2.085				
Netto kosten	6.768	7.057	7.263	7.407	7.528
Bruto investeringen	2.060	1.682	2.244	1.611	1.819
Subsidies	-	-	-	-	-
Netto investeringen	2.060	1.682	2.244	1.611	1.819

2.5.1. Thema 0. Algemeen

Waterbeheersplan

Inhoud

In het waterbeheersplan geeft het algemeen bestuur van Waterschap Veluwe aan wat haar doelstellingen en ambities zijn voor het watersysteem en t.a.v. het zuiveren van afvalwater. Tevens is hier in opgenomen hoe het waterschap in de planperiode zijn doelen wil gaan realiseren en welke kosten hiermee gepaard gaan. Periodiek wordt over de voortgang

Waterschap Veluwe

gerapporteerd. Het waterbeheersplan heeft een looptijd van 6 jaar. Het eerstkomende waterbeheersplan omvat de planperiode 22 december 2009 tot en 22 december 2015.

Beoogde effecten

Het waterbeheersplan heeft tijdens haar looptijd de functie van 'agenda' voor de door het waterschap te verrichten activiteiten. Jaarlijks zal er een voortgangsrapportage verschijnen waarin wordt aangegeven of we op schema liggen, dan wel of we moeten bijsturen.

Doelstellingen

Doel	Opgave tot 2015	Prognose t/m 2010	Planning 2011	Planning 2012-2015
Waterbeheersplan 2010-2015		Definitief plan	Voortgangsrapportage	

Activiteiten 2011

In het algemeen bestuur zal in de juni-vergadering een voortgangsrapportage worden voorgelegd.

Plannen van derden

Inhoud

Plannen van derden omvat het leveren van inbreng bij het opstellen van strategische plannen van derden die invloed kunnen hebben op het waterhuishoudkundige beleid ten aanzien van zowel de waterkwantiteits- als de waterkwaliteitstaak van het waterschap.

Beoogde effecten

Het beoogde effect bij het meedenken met c.q. reageren op plannen van derden is dat in deze plannen het realiseren van de waterschapsdoelen tenminste niet geblokkeerd worden en zo mogelijk in zijn meegenomen.

Activiteiten 2011

- Er zorg voor dragen dat in plannen van derden het vastgestelde beleid van het waterschap integraal wordt meegenomen;
- De watertoets toepassen in alle plannen van derden met ruimtelijke effecten;
- Bijdragen aan overige plannen van derden.

2.5.2. Thema 17. Overig primair Belastingheffing en invordering

Inhoud

Tot belastingheffing behoren alle activiteiten die verband houden met het bestandsbeheer en aanslagregeling van de waterschapsbelastingen en de afwikkeling van de daaruit voortvloeiende correspondentie.

Tot invordering behoren alle activiteiten die verband houden met het invorderen van opgelegde aanslagen voor de waterschapsbelastingen alsmede het uitvoeren van de kwijtscheldingsregeling. Zowel de belastingheffing als de invordering wordt uitgevoerd door Tricijn Belastingen.

Waterschap Veluwe

Het waterschap is in het bestuur van Tricijn vertegenwoordigd door 2 leden van het college van D&H. Een van deze leden heeft zitting in het dagelijks bestuur van Tricijn.

Doelstellingen

Met de begroting 2011 van Tricijn is ingestemd door de deelnemende waterschappen. De (financiële) aspecten zijn verwerkt in de begroting van het waterschap.

In de raamovereenkomst met Tricijn zijn prestatie-indicatoren vastgelegd omtrent de wijze en kwaliteit van het heffen en invorderen van de waterschapsbelastingen. Maandelijks vindt door Tricijn ambtelijke rapportage plaats omtrent de voortgang. Twee keer per jaar wordt op bestuurlijk niveau gerapporteerd.

De invordering bij huishoudens vindt grotendeels plaats middels het meeliften op de waternota van Vitens. In het najaar van 2011 zal een keuze worden voorgelegd om per 1-1-2013 het meeliften met Vitens te continueren dan wel te beëindigen. Het kwijtscheldingsbeleid wordt uitgevoerd conform het door het waterschap vastgestelde beleid.

Verbetering en vernieuwing zijn belangrijke kernbegrippen in het continu (bij)sturen van de organisatie. Jaarlijks vindt daarom een doorlichting van de primaire processen plaats. Daarnaast vinden jaarlijks een aantal interne audits plaats die ook gericht zijn op het verbeteren van de organisatie. Ook wil de organisatie gebruik maken van innovatieve mogelijkheden op het gebied van E-dienstverlening (digitaal loket, digitale nota's en aangiftes, een biljet voor meerdere aanslagen, invoering DMS) en manieren van invordering. Daartoe zal de organisatie strategische partners zoeken om in 2011 de e-dienstverlening op een hoger niveau te brengen mede in het kader van het Nationaal Uitvoeringsprogramma (NUP).

In 2009 is een belangrijke keuze gemaakt t.a.v. de samenwerking van de organisaties Lococensus en Tricijn. De beide oude gemeenschappelijke regelingen worden opgeheven en de nieuwe gemeenschappelijke regeling van het gemeenschappelijk belastingkantoor Lococensus-Tricijn (GBLT) wordt eveneens opgericht. Hierdoor is een robuuste organisatie ontstaan waarbij voor de opdrachtgevers synergiewinst kan worden behaald. De jaren 2010 en 2011 staan in het licht van de opzet van het Bedrijfsbureau. In 2011 start tevens de oriëntatie op het behalen van samenwerkingsvoordeel m.b.t. het primaire proces van beide organisaties. Daarnaast krijgt in 2010 en 2011 ook het samenwerkingstraject met de gemeenten verder inhoud. Naar het zich laat aanzien zullen de gemeenten Nijkerk, Leusden en Dronten participeren in de samenwerking met GBLT. De definitieve besluitvorming daarvoor wordt in het najaar van 2010 verwacht. De feitelijke start van de samenwerking zal naar alle waarschijnlijkheid medio 2012 plaatsvinden. De financiële gevolgen van de implementatie van deze samenwerking (behoudens de voorbereidingskosten) zullen worden verwerkt in de begroting 2012. Zodra deze definitieve besluitvorming is afgerond wordt ook de acquisitie richting andere gemeenten met dat perspectief en hernieuwde kracht opgepakt.

In 2009 lag het in de rede dat Tricijn per 1-1-2011 zou starten met het nieuwe belastingpakket Tax-I. Door landelijke vertragingen is dit pakket ruim een jaar later

Waterschap Veluwe

opgeleverd en is derhalve ook het implementatietraject binnen Tricijn doorgeschoven. Het gebruik van het huidige IBS-pakket is daardoor met 1 jaar (2011) verlengd. De kosten daarvan zijn in de begroting verwerkt. De eerste oplevering van Tax-I is 1 februari 2011 zodat er medio 2011 een zodanig geteste versie beschikbaar is waarmee het aanslagproces per 1-1-2012 kan worden opgelegd en geïnd. Voorwaarde hierbij blijft de tijdige oplevering van Tax-I door Het Waterschapshuis. Indien dit niet gerealiseerd wordt zal ook in 2012 met IBS worden gewerkt, hetgeen gepaard gaat met hogere kosten.

Bestuur

Inhoud

Het algemeen bestuur bepaalt het beleid van het waterschap. De strategische besluitvorming ten aanzien van de programma's zoals opgenomen in de begroting vindt plaats door het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur stelt de kaders vast en geeft sturing op hoofdlijnen. Het college van dijkgraaf en heemraden draagt zorg voor de verder invulling en uitvoering van het beleid.

Naast de besluitvorming zal het algemeen bestuur in een aantal brainstormings-bijeenkomsten oriënterend en meningsvormend gestalte geven aan het beleid van het waterschap.

Doelstellingen

Specifieke bestuurlijke doelen/activiteiten voor 2011 zijn:

- het plegen van besluitvorming inzake de ambtelijke fusie met Waterschap Vallei & Eem alsmede voorbereidingen treffen voor bestuurlijke fusie;
- besluitvorming inzake Ruimte voor de Rivier SNIP3 voor Cortenoever, Tichelbeekse waard en Voorsterklei en Veessen - Wapenveld;
- anticiperen op het Regeerakkoord najaar 2010 inzake de waterschappen, waaronder:
 - aangaan van samenwerkingsverbanden met gemeenten inzake de waterketen
 - besluitvorming over bijdrage HWBP en mogelijk vereveningsfonds
 - besluitvorming met betrekking tot muskusrattenbestrijding;
- besluitvorming over verlenging van het meeliftcontract met Vitens of Tricijn de belastingheffing ingezetenen/Wvo laten verrichten;
- invulling geven aan bestuursprogramma;
- een actieve rol van bestuurders bij contacten bij bijeenkomsten met de inwoners en belangengroeperingen;
- een prominente rol van de portefeuillehouders in het versterken van de relatie, communicatie en samenwerken met gemeenten, provincie, andere waterschappen, de Unie van Waterschappen, bedrijfsleven, agrariërs, en terreinbeheerders;
- een actieve participatie in de uitwerking van het Rijksbeleid om te komen tot inrichting van duurzame en robuuste watersystemen.

Externe communicatie

Inhoud

Het bevorderen van het wederzijds begrip tussen het waterschap en doelgroepen door middel van planmatige communicatie. Deze communicatie is erop gericht het waterschap een duidelijk eigen gezicht te geven.

Waterschap Veluwe

Beoogde effecten

- Bewoners en bedrijven binnen ons werkgebied (her)kennen Waterschap Veluwe als hun waterschap en weten wat het doet;
- Bewoners en bedrijven binnen ons werkgebied associëren Waterschap Veluwe met de instrumentele waarden 'veilig' en 'schoon' en affectief met 'samenwerken', 'innovatief', 'transparant', 'efficiënt' en 'duurzaam';
- Bevorderen van laagdrempelig contact van ambtenaren en bestuurders met bewoners en bedrijven. Dit contact bevordert de vroegtijdige betrokkenheid van belanghebbenden bij plannen van het waterschap en voorkomt daarmee vertraging in de uitvoering;
- Bewoners en bedrijven herkennen het waterschap als overheid, d.w.z. als een organisatie die beleidskeuzes maakt en aangesproken mag worden. Bewoners en bedrijven herkennen de daarbij betrokken (politieke) stromingen en keuzemogelijkheden;
- Jong geleerd, oud gedaan: jongeren besteden (klassikaal) aandacht aan waterschapsorganisatie en taken en weten hoe je met (afval)water hoort om te gaan.

Activiteiten 2011

De reguliere activiteiten worden uitgevoerd conform het beleidsplan externe communicatie.

Daarnaast wordt, conform het bestuursprogramma, gewerkt aan intensief contact met bewoners en organisaties. Door:

- het herkenbaar naar voren brengen van de taken en verantwoordelijkheden van het waterschap (o.a. een intensieve verspreiding van persberichten);
- het inschakelen en luisteren naar de kennis en wensen van de bewoners, alvorens een plan op te stellen;
- jaarlijks ontmoetingen te organiseren met belanghebbenden c.q. vertegenwoordigers van belangengroepen van ondernemers, agrariërs, en terreinbeheerders om het beleid toe te lichten en reflectie op beleidsvorming te vragen;
- actieve deelname van leden van het algemeen bestuur bij informatie- en inspraakbijeenkomsten;
- het aanbieden van waterschapsbesluiten en -vragen aan gemeenteraden en provinciaal bestuur;
- Het opbouwen en onderhouden van goede relaties met de regionale media;
- Actief informeren over, cq. meenemen van de inwoners bij de (ambtelijke) fusie van de waterschappen Veluwe en Vallei & Eem, met nadruk op de voordelen die dit heeft voor de inwoners (efficiency, kwaliteit dienstverlening).

2.5.3. Thema 18. Bedrijfsvoering

Personeel en organisatie

Doel: Afstemmen kerncompetenties van de organisatie/medewerkers met de Visie 2015

Inhoud

Diverse thema's uit de Visie 2015 kennen een doorwerking naar de wijze waarop aan uitvoeringstaken binnen Waterschap Veluwe vorm en inhoud wordt gegeven. Dit vraagt in zijn algemeenheid van medewerkers/afdelingen dat ze in de uitoefening van hun

Waterschap Veluwe

taken accenten gaan verleggen en deze in lijn brengen met de Visie 2015. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de competenties die medewerkers bezitten en/of nog moeten ontwikkelen. De competenties die van toepassing zijn op alle medewerkers liggen vast in de vorm van kerncompetenties. De kerncompetenties voor Waterschap Veluwe zijn omgevingsbewustzijn, verantwoordelijkheid en contactuele effectiviteit. Competenties die inspelen op het succesvol "Samenwerken aan water".

Doelen

Doel	Planning 2011
De kerncompetenties onderbrengen in het strategisch opleidingsbeleid en hier gericht aanvullende scholing op aanbieden.	1-7-2011

Activiteiten 2011(voortzetting 2010)

- Vaststellen strategisch opleidingsbeleid Waterschap Veluwe;
- Centraal inventariseren en organiseren van scholing omtrent de kerncompetenties.

Doel: Belonen op basis van prestaties

Inhoud

Waterschap Veluwe gebruikt voor het volgen van de ontwikkelingen en prestaties van medewerkers een gesprekscyclus die wordt ondersteund door een automatiseringsprogramma Compas. Compas heeft mede tot doel om als basis te dienen voor het toekennen van een prestatiegerichte beloning. Een beloning die in overeenstemming is met de prestaties van de individuele medewerker op het gebied van zijn/haar ontwikkeling en de behaalde resultaten. Per 1 januari 2010 is in CAO verband een open schalenstructuur geïmplementeerd, waarbij medewerkers binnen de schaal een procentuele salarisverhoging kunnen realiseren. Deze verhoging hangt af van de mate waarin men heeft gepresteerd. In 2011 optimaliseren wij de individuele beoordelingen door hierin sterker een relatie te leggen met de potentieelontwikkeling en strategische scholingsmogelijkheden. In 2011 vervalt de vaste toelagesystematiek en wordt volledig vervangen door een jaartoelagesystematiek. Een verdere optimalisering van de beoordelingsystematiek zal in 2011 worden vorm gegeven.

Doelen

Doel	Planning 2011
Inpassen potentieelbeleid en strategische scholingsmogelijkheden in gesprekscyclus	1-7-2011
Optimalisering gesprekssystematiek d.m.v. herijking	1-9-2011

Activiteiten 2011

- Vaststellen potentieelbeleid;
- Optimalisering gesprekssystematiek d.m.v. herijking.

Doel: Binden en Boeien van medewerkers

Inhoud

"Binden en Boeien" is in 2008 op basis van de Visie 2015 vastgesteld als één van de 4 strategische pijlers (INK-model). Het goede resultaat van het medewerkertevredenheid-

Waterschap Veluwe

onderzoek in 2009 toont aan dat Waterschap Veluwe voor haar inspanningen op dit terrein, intern erkend wordt. De uitdaging voor de komende jaren blijft om dit enerzijds te consolideren en anderzijds verder uit te breiden. Het besef dat de arbeidsmarkt voor technische beroepsgroepen sterk zal krimpen, is aanwezig. Waterschap Veluwe onderkent het belang van het vasthouden (binden) van medewerkers naast het hebben van een sterk werkgeversprofiel op de lokale arbeidsmarkt (boeien). Om dit laatste te bereiken zal binnen de watersector landelijk samenwerking worden gezocht aangaande de imago-ontwikkeling van de waterschapsector in algemene zin. Omtrent de lokale positionering voert Waterschap Veluwe haar eigen arbeidsmarktbeleid verder uit.

Doelen

Doel	Planning 2011
Coördineren en uitvoeren prestatiedoelen strategische pijler "Binden en Boeien"	Doorlopend 2011
Uitvoeren arbeidsmarktbeleid, implementeren instrumenten en monitoring	Doorlopend 2011

Activiteiten 2011

- Vaststellen borgingspeilers Binden en Boeien;
- Uitvoeren arbeidsmarktbeleid aan de hand van eigen analyse;
- Mede gestalte geven aan landelijke imagoverbetering.

Doel: Inzetbare medewerkers

Inhoud

In 2009 heeft Waterschap Veluwe haar beleidsprogramma "Inzetbare medewerkers" vastgesteld. Een programma dat aandacht heeft voor de inzetbaarheid van medewerkers in alle loopbaanfasen. Binnen het programma is integraal aandacht voor zowel de vitaliteit, de arbeidsomstandigheden als de loopbaan van medewerkers. Doel is om als goed werkgever medewerkers optimaal inzetbaar te houden. Hierbij geldt dat de medewerker door de verschillende (samenhangende) maatregelen actief wordt uitgenodigd om aandacht te geven aan de eigen inzetbaarheidsmogelijkheden zowel op middellange als lange termijn. Medio 2010 is gestart met de implementatie van het inzetbaarheidsprogramma in 2011 wordt dit verder vervolgd.

Doelen

Doel	Planning 2011
Implementeren beleidsprogramma Inzetbare medewerkers	1-7-2011

Doel: Samenwerking waterschappen op HR onderwerpen.

Als uitwerking van de acties in het kader van de actie Storm hebben de HR afdelingen van de 26 waterschappen besloten een gemeenschappelijke koers in te slaan. Doelstellingen hierbij zijn efficiency, uniformering en kwaliteitsverbetering. Voor de komende jaren zullen op 26 aandachtsgebieden gezamenlijke initiatieven worden ontplooid. Zo zullen in 2011 initiatieven worden ontplooid om te profiteren van schaalvoordelen door gezamenlijke aanbesteding van inhuur van tijdelijke krachten door mantelcontracten alsmede door gezamenlijke inkoop van arbodiensten. Ook CAO implementatie en gezamenlijke wervingsactiviteiten zullen worden opgestart. Ook zal met vrijwel alle waterschappen een gezamenlijke inkoop van ARBO opleidingen

Waterschap Veluwe

plaatsvinden. Onderzoek naar het gebruik van 1 ondersteunend HR systeem voor personeels- en salarisadministratie zal eveneens vorm worden gegeven.

Voor alle genoemde activiteiten geldt dat de mogelijke samenwerking met Waterschap Vallei & Eem kan leiden tot een gewijzigde planning evenals dat ook voor 2010 al het geval is.

Planning en control

Inhoud

Tot de activiteiten behoren onder meer: het voeren van de financiële administratie, treasury, het opstellen van begrotingen, management- en bestuursrapportages, de jaarrekening en het bevorderen van bedrijfsmatig werken.

Beoogde effecten

Het leveren van een bijdrage aan transparantie en verantwoording van het gevoerde beleid en beheer zowel in- als extern.

Doelstellingen

Het realiseren van het financieel-economisch denken bij de uitvoering van de primaire processen en het ondersteunen van bestuur en organisatie door middel van adequate en tijdige informatie zodat deze in staat zijn bij de uitoefening van hun taken de juiste afwegingen te maken.

Activiteiten 2011

In het kader van de nieuwe waterschapswetgeving:

- het masterplan interne controle 2011 uitvoeren waarbij de nadruk ligt op rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid;
- een masterplan interne controle 2012 opstellen.

Ten aanzien van kwaliteitszorg:

- het jaarverslag 2010 opstellen;
- het jaarplan 2011 uitvoeren (waaronder het verder ontwikkelen van prestatie-indicatoren en het auditen van processen);
- een jaarplan 2012 opstellen.

Informatievoorziening

Inhoud

Burgers en bedrijven vragen om een overheid die snel, efficiënt en klantgericht werkt; dus betere dienstverlening met minder administratieve lasten. De overheid is genoodzaakt om processen beter in te richten, dossiers en informatievoorziening te optimaliseren zodat deze beter en sneller toegankelijker zijn, transparantie en efficiëntie te vergroten en tegelijkertijd kosten besparen op proces en administratieve lasten.

Waterschap Veluwe bevindt zich in een zeer dynamische wereld van deze veranderende informatieverwerkende overheid. De razendsnelle ontwikkelingen op het gebied van ICT maken verbetering van de dienstverlening en de beheersbaarheid van de interne werkprocessen tot een nieuwe strategische uitdaging.

Waterschap Veluwe

Waterschap Veluwe heeft in haar visie document "Weloverwogen naar 2015" vastgelegd hoe de organisatie moet veranderen om op de ontwikkelingen in de maatschappij een adequaat antwoord te hebben. In het informatiebeleidsplan 2008-2011 zijn de belangrijkste uitgangspunten en ontwikkelingen weergegeven. De visie 'Weloverwogen naar 2015' vormt de achtergrond voor dit informatiebeleid. Met het oog op landelijke ontwikkelingen, de voorgenomen (ambtelijke) fusie met Waterschap Vallei & Eem en de eigen ambities is het van belang een nieuw strategisch en samenhangend informatiebeleid te ontwikkelen en in te voeren. In 2011 zal daarom, samen met Waterschap Vallei & Eem, een informatiebeleidsplan worden ontwikkeld voor de planperiode 2012-2015.

Doelstellingen

Het ambitieniveau van Waterschap Veluwe omvat vier hoofddoelstellingen te weten:

- elektronische dienstverlening aan burgers, bedrijven en instellingen:
 - uitvoering geven aan het Nationaal uitvoeringsprogramma dienstverlening en e-overheid (NUP). Kernelementen van het NUP zijn samenwerking over de grenzen van overheidsorganisaties heen, goed gebruik van ICT en vermindering van administratieve lasten voor burgers en bedrijven.
 - Uitvoering geven aan de verplichting om voor het instellen van elektronisch beroep gebruik te maken van het door de rechtspraak ontwikkelde webformulier; en de verplichting voor natuurlijke personen om voor de ondertekening van het webformulier van DigID gebruik te maken.
- samenwerking (regionaal en met Het Waterschapshuis):
 - opstellen van een nieuw informatiebeleidsplan voor de planperiode 2012-2015 samen met Waterschap Vallei & Eem;
 - opstellen en uitvoeren van een integratieplan voor het samengaan van de ICT omgevingen van de waterschappen Veluwe en Vallei & Eem, indien beide algemene besturen besluiten tot een ambtelijke fusie;
 - verdere ontwikkeling van Iris (Integraal Resultaatgericht Informatie Systeem), dit softwarepakket ondersteunt de waterschappen bij hun primaire processen;
 - invoering van basisregistraties middels de ODB (overheidsdatabase) in samenwerking met Het Waterschapshuis en mogelijk Lococensus-Tricijn;
 - implementatie van een nieuw gestandaardiseerd landelijk zuiverings-informatiesysteem, AquaVision, ter vervanging van het huidige informatiesysteem ZUIS;
- invoering digitaal werken:
 - realisatie van het in het 'Masterplan Digitalisering' vastgestelde ambitieniveau waarbij digitale documenten leidend zijn voor de processen;
- beheerorganisatie:
 - verdere invulling beheerorganisatie (functioneel beheer, Gis beheer);
 - het gegevensbeheer zal worden verbeterd en, waar nodig, worden aangepast aan de in- en externe informatiebehoefte.

Tevens zal er meegewerkt gaan worden aan diverse samenwerkingsverbanden, samenwerking binnen Het Waterschapshuis (o.a. elektronische dienstverlening, Tax-I, ODB).

Waterschap Veluwe

Op het moment dat de besluitvorming m.b.t. de voorgenomen ambtelijke fusie definitief is, wordt alle beschikbare energie, geld en middelen op het integratie en migratie project gezet.

Facilitaire ondersteuning

Inhoud

Binnen het cluster Facilitaire Ondersteuning worden de ondersteunende taken uitgevoerd ten behoeve van het primaire proces. De werkzaamheden zijn gericht op continuïteit en het voorkomen van stagnatie in de productiviteit van het primaire proces. In de afgelopen jaren zijn de diensten van deze unit verder uitgebreid. Er is afgelopen jaren een centraal aanspreekpunt voor de burger gecreëerd. Voor de interne klant bestond dit al wat langer. De processen rondom dit centrale aanspreekpunt worden in 2011 ook weer geëvalueerd en verbeterd.

Inmiddels is het waterschapshuis meer dan 10 jaar in gebruik, dat betekent dat er in de periode 2012-2015 onderhoudswerkzaamheden aan het gebouw zullen plaatsvinden, zoals schilderwerk en mogelijk vervanging van vloerbedekking e.d.. In 2011 zal het inmiddels verouderde brandmeldsysteem vervangen worden.

Waar mogelijk wordt op facilitair gebied (m.n. inkoop) samenwerking gezocht met Waterschap Vallei & Eem en andere waterschappen.

Ook voor de facilitaire afdeling geldt dat op het moment dat de ambtelijke fusie definitief wordt, alle beschikbare energie, geld en middelen worden ingezet voor alle facilitaire projecten ten behoeve van de fusie.

Waterschap Veluwe

3. Nota betreffende de financiële positie

3.1. Algemeen

Dit hoofdstuk beschrijft de financiële gevolgen van het bestaande en nieuwe beleid dat in de begroting is opgenomen.

3.2. Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar

In deze begroting is uitgegaan van de verruiming van het kwijtscheldingsbeleid van 90% naar 100%. Voor 2011 is € 400.000,-- aan hogere kwijtscheldingskosten opgenomen. Afhankelijk van de voortgang van aansluiting op het Inlichtingenbureau, zullen de kwijtscheldingskosten in de toekomst verder oplopen naar circa € 750.000,--. Deze hogere lasten zijn opgenomen in het meerjarenperspectief vanaf 2012.

In 2009 is Waterschap Veluwe een overeenkomst aangegaan met Rijkswaterstaat om de uitvoering van werken i.k.v. KRW-maatregelen Oost Nederland op zich te nemen. De betreffende (uitvoerings)kosten zijn opgenomen in deze begroting. Aangezien deze kosten volledig worden vergoed, is tevens de opbrengst voor hetzelfde bedrag opgenomen.

In de AB-vergadering van 28 april 2010 is ingestemd met het bereikte compromis tussen de Waterlandstichting en de belastingdienst. Als gevolg hiervan zijn de installaties in 2010 overgenomen van de Waterlandstichting.

3.3. Uitgangspunten en normen

In de begroting is gerekend met de volgende uitgangspunten:

Omschrijving	Begroting 2011 / Meerjaren- perspectief 2012-2015	Begroting 2010
Rente voor kortlopende leningen	2,5%	2,5%
Rente voor langlopende leningen	4,5%	4,5%
Stijging personeelskosten		
• CAO-verhoging (incl. sociale lasten)		
- 2010	0%	1,0%
- 2011	1,5%	2,0%
- 2012 t/m 2015	2,0%	2,0%
• Periodieke verhogingen (incl. sociale lasten)	1,0%	1,0%
Algemene inflatie		
- 2010	1,0%	1,0%
- 2011	1,5%	2,0%
- 2012 t/m 2015	2,0%	2,0%
Btw-percentage	19%	19%

Afwijkend van het voorstel 'Financiële aspecten beleidsbegroting' is rekening gehouden met een salarisstijging van 1,5% i.p.v. 1,0%. Aanleiding van deze wijziging is de vastgestelde cao-overeenkomst. Hierin is een 36-urige werkweek overeengekomen

Waterschap Veluwe

en wordt een loopbaanbudget beschikbaar gesteld. Daarnaast wordt er rekening mee gehouden dat part-time medewerkers hun huidige uren behouden en hierbij financieel gecompenseerd worden.

Berekend is dat deze wijzigingen een verhoging van de totale salariskosten van circa 1,5% als gevolg hebben.

De in de begroting gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn conform de vastgestelde notitie "Waardering en afschrijving vaste activa".

3.4. Incidentele baten en lasten

In de begroting is een post opgenomen voor incidenteel mechanisch/elektrisch onderhoud ad € 0,4 miljoen.

De opleidingsfaciliteiten zijn incidenteel verhoogd met € 0,1 miljoen. Verwacht wordt dat door de voorgenomen fusie meer vraag zal zijn naar opleidingsmogelijkheden. Daarnaast wordt (incidenteel) als gevolg van extra werkzaamheden t.b.v. voorbereiding fusie in 2011 € 0,2 miljoen opgenomen voor inhuur personeel.

Verder zijn er geen incidentele baten en lasten opgenomen in de begroting.

3.5. Kostentoerekening

Uitgangspunt is dat de kosten zoveel mogelijk worden toegerekend aan de primaire en ondersteunende producten. De afdelingsgerelateerde kosten zoals bijvoorbeeld salarissen en huisvestingskosten worden toegerekend aan de kostenplaatsen van de afdelingen.

Globaal vindt de toerekening als volgt plaats:

- Huisvesting: de huisvestingskosten worden op basis van m² toegerekend aan de afdelingen.
- Afdelingskosten: de afdelingskosten worden aan de primaire en ondersteunde producten toegerekend op basis van inschatting van urenregistratie.
- Ondersteunende producten: de ondersteunende kosten worden toegerekend aan de primaire producten op basis van de kostentoerekeningscriteria zoals deze zijn opgesteld door de Unie van Waterschappen.
- Primaire producten: de primaire producten worden toegerekend aan de kostendragers watersysteembeheer en waterzuivering. Basis voor deze verdeelsleutel is de toelichting bij het rekenmodel van de nieuwe financieringsstructuur. Dit ten behoeve van de vertaling van het oude systeem naar het nieuwe financieringssysteem. De uitkomsten hiervan levert een verdeling op per beleidsproduct naar de kostendragers.
- Netto-kosten programma's: de programma's hebben een direct verband met de beleidsproducten. Het totaal van de uitkomsten van bepaalde beleidsproducten geeft het begrotingsoverzicht per programma.

Een volledig overzicht van de gehanteerde verdeelsleutels is opgenomen in de beheersbegroting.

Waterschap Veluwe

3.6. *Onttrekkingen aan reserves en voorzieningen*

Ingegaan wordt op de bedragen die rechtstreeks uit voorzieningen worden onttrokken en het beroep dat wordt gedaan op overige bestemmingsreserves.

Algemene reserves:

De algemene reserve dient vooral om eventuele toekomstige tegenvallers van algemene aard te kunnen opvangen en om een jaarrekening met een onverwacht tekort in evenwicht te kunnen brengen. Het algemeen bestuur heeft besloten (AB-besluit 24 juni 2009) dat gestreefd wordt naar een ratio van het weerstandvermogen van 2 (uitstekend). Jaarlijks wordt bij de resultaatbestemming beoordeeld met welk bedrag de algemene reserve dient te worden gecorrigeerd.

De ratio weerstandsvermogen voor de taak watersysteem van 2 betekent dat de algemene reserve op 1,5% komt van de begrote netto kosten. Voor de taak waterzuivering dient hierbij de reserve uiteindelijk op 14% te komen. Gekozen is om geleidelijk naar dit gewenste niveau te stijgen. Voorlopig wordt nog gerekend met een percentage van 8,2% voor de taak waterzuivering.

In deze begroting 2011 is eveneens met deze percentages gerekend.

Door een oplopende kostenbegroting dienen de twee algemene reserves te worden verhoogd. In de begroting 2011 is voor kostendrager watersysteembeheer een toevoeging van € 11.000,-- en voor waterzuivering € 10.000,-- geraamd.

Afhankelijk van het jaarresultaat vindt er een extra storting plaats aan de algemene reserve waterzuivering om zo uiteindelijk te komen tot het gewenste niveau van 14%.

Bestemmingsreserves:

- Verwerking van afvalstoffen: de afschrijvingslasten m.b.t. projecten behorende bij deze bestemmingsreserve worden via de resultaatbestemming uit de bestemmingsreserve onttrokken. Voor de begroting 2011 is er geen onttrekking begroot.
- Groot onderhoud waterkering: Het saldo wordt aangewend voor incidentele (omvangrijke) onderhoudsklussen aan de waterkering, zoals het herstel van een talud of het uitvoeren van een extra inspectie. Het saldo van deze bestemmingsreserve bedraagt € 250.000,-- en is hiermee gelijk aan het maximum. Voor 2011 zijn geen stortingen en onttrekkingen begroot.
- Tariefsegalisatie: Deze bestemmingsreserve (per taak) wordt aangewend voor egalisatie van de toekomstige belastingtariefstijgingen. Aan de hoogte van deze bestemmingsreserve liggen meerjarencijfers over kosten- en tarievenontwikkeling ten grondslag: in het meerjarenperspectief is deze bestemmingsreserve zo laag mogelijk aan het einde van de planperiode (bij evenwicht tussen kosten en opbrengsten). De toevoeging of onttrekking aan deze bestemmingsreserve is de sluitpost van de resultaatbestemming. Voor de kostendrager watersysteembeheer is een bedrag van € 801.000,-- als onttrekking begroot. Voor de kostendrager waterzuivering is € 1.108.000,-- als onttrekking begroot.

Voorzieningen:

- Afkoppelen verhard oppervlak: Deze voorziening is gevormd ten behoeve van de verplichtingen die voortvloeien uit de subsidieverordening 'Afkoppelen van schoon verhard oppervlak van de riolering'. De hoogte van de voorziening is gelijk aan het

Waterschap Veluwe

totaal van de toegezegde subsidiebijdragen. De subsidietoezeggingen zijn stop gezet, derhalve worden er geen nieuwe stortingen toegevoegd aan de voorziening. De looptijd van de verordening is tot en met 31 december 2010. Voor 2011 is derhalve zowel geen storting als geen onttrekking begroot.

- **Pensioen bestuur:** In het Besluit Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW) wordt voorgeschreven dat voor arbeidsgerelateerde verplichtingen een voorziening gevormd moet worden. De hoogte van deze voorziening wordt eenmaal in de drie jaar opnieuw berekend en wordt gevormd door de pensioenverplichtingen aan (oud)d&h-leden. De werkelijk betaalde kosten aan Loyalis inzake ouderdoms- en nabestaandenpensioen worden onttrokken aan de voorziening. Om de voorziening op het juiste niveau te houden wordt jaarlijks rente toegevoegd aan deze voorziening. Voor 2011 is als rentetoevoeging € 67.370,-- begroot en € 85.000,-- als uitgaven.
- **Wachtgeld voormalig personeel en bestuur:** In de BBVW wordt voorgeschreven dat voor arbeidsgerelateerde verplichtingen een voorziening gevormd moet worden. Voor verplichtingen aan voormalig personeels- en bestuursleden inzake wachtgeld en suppletie FPU is een voorziening gevormd. Nieuw ontstane verplichtingen in een jaar worden toegevoegd aan de voorziening en de werkelijk uitbetaalde kosten worden onttrokken. De onttrekking voor 2011 is op € 120.000,-- begroot.
- **Afschrijving Waterlandstichting:** Het algemeen bestuur heeft, middels het voorstel d.d. 28 april 2010, ingestemd met het bereikte compromis tussen Waterlandstichting en belastingdienst. De overdracht zal plaatsvinden in 2010 waardoor de voorziening Waterlandstichting ook in 2010 opgeheven zal worden.

3.7. Waterschapsbelastingen

Watersysteembeheer

Binnen deze taak worden de kosten toegerekend naar de categorieën ingezetenen, gebouwd, ongebouwd en natuurterreinen. De eerste toerekening betreft de ingezetenen op basis van het solidariteitsbeginsel. Dit houdt in dat iedere woonruimte voor dit deel een gelijk belang heeft bij het watersysteembeheer. Op basis van de inwonerdichtheid binnen het beheersgebied worden de kosten toegerekend. De overige kosten worden toegerekend naar de overige categorieën o.b.v. de onderlinge waardeverhouding (profijtdeel conform methode Delfland).

Kostentoedeling

Onderstaand een overzicht van de toegepaste kostentoedeling conform de vastgestelde kostentoedelingsverordening.

Categorie	Kosten- toedeling (%)
Ingezetenen	32,0%
Ongebouwd	10,9%
Gebouwd	56,7%
Natuur	0,4%

Tarieven en belastingopbrengst watersysteembeheer

Onderstaand een overzicht van de tarieven, eenheden en totale belastingopbrengst per categorie voor watersysteembeheer.

Waterschap Veluwe

Omschrijving	Begroting 2011	Eenheden 2011	Belasting-opbrengst 2011 (x € 1.000,-)
Watersysteembeheer			
Ingezetenen per woonruimte	€ 43,00	173.500 woonruimten	7.460
Gebouwd - Bemalen	0,03438%	€ 18,039 miljard WOZ-waarde	6.201
Gebouwd - Niet bemalen	0,01719%	€ 40,751 miljard WOZ-waarde	7.005
Ongebouwd - Bemalen	€ 62,06	31.200 hectare	1.936
Ongebouwd - Niet bemalen	€ 31,03	19.846 hectare	616
Natuur	€ 1,63	58.428 hectare	95
Totaal			23.313

Verloop kosten, opbrengsten en reserve watersysteembeheer

De algemene reserve wordt jaarlijks bijgesteld om op een juist niveau te komen (1,5% van de kosten). Vanuit de bestemmingsreserve tariefsegalisatie watersysteembeheer worden bijdragen geput om te komen tot een gelijkmatige stijging van de omslagheffing. Het verloop van de kosten, opbrengsten en reserve is als volgt:

(bedragen x € 1.000,-)

Jaar	Kosten	Belasting-opbrengst + 3,5%	Dividend	Reserve				Saldo 31/12 verdeeld	
				Saldo 1/1	Storting algemene reserve	Ontr. best.res. tariefs-egalisatie	Saldo 31/12	Algemene reserve	Best.res. tariefs-egalisatie
2011	24.199	23.313	96	11.500	11	-/- 801	10.710	363	10.347
2012	25.895	24.129	96	10.710	25	-/- 1.695	9.040	388	8.652
2013	26.770	24.973	96	9.040	14	-/- 1.713	7.341	402	6.939
2014	27.796	25.847	99	7.341	15	-/- 1.865	5.491	417	5.074
2015	28.906	26.752	98	5.491	17	-/- 2.073	3.435	434	3.001

Waterzuivering

De kosten worden omgerekend naar een tarief per vervuilingseenheid (v.e.). Deze v.e.'s worden aangeleverd door belastingkantoor Tricijn.

Tarieven waterzuivering

Onderstaand een overzicht van de tarieven, eenheden en belastingopbrengst voor waterzuivering.

Omschrijving	Begroting 2011	Vervuilingseenheden 2011	Belasting-opbrengst 2011 (x € 1.000,-)
Huishoudelijk	€ 44,22	435.165	19.243
Niet-huishoudelijk	€ 44,22	231.739	10.247
Totaal		666.904	29.490

Waterschap Veluwe

Verloop kosten, opbrengsten en reserve waterzuivering

De algemene reserve wordt jaarlijks bijgesteld om op een juist niveau te komen (8,2% van de kosten).

Vanuit de bestemmingsreserve tariefsegalisatie waterzuivering worden bijdragen geput om te komen tot een gelijkmatige stijging van de omslagheffing.

Het verloop van de kosten, opbrengsten en reserve is als volgt:

(bedragen x € 1.000,--)

Jaar	Kosten	Tarief- stijging + 3,5%	Dividend	Reserve				Saldo 31/12 verdeeld	
				Saldo 1/1	Storting algemene reserve	Onttr. best.res. tariefs- egalisatie	Saldo 31/12	Algemene reserve	Best.res. tariefs- egalisatie
2011	30.711	29.490	123	11.722	10	-/- 1.108	10.624	2.528	8.096
2012	33.021	30.675	124	10.624	190	-/- 2.412	8.402	2.718	5.684
2013	33.661	31.891	124	8.402	53	-/- 1.699	6.756	2.771	3.985
2014	34.126	33.164	121	6.756	38	-/- 879	5.915	2.809	3.106
2015	36.290	34.486	122	5.915	178	-/- 1.860	4.233	2.987	1.246

3.8. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de financiële positie van het waterschap is. Dit is van belang als er zich een financiële tegenvaller voordoet. De begroting is gebaseerd op de huidige inzichten. De ervaring heeft geleerd dat de realiteit achteraf bezien op bepaalde punten hiervan zal afwijken.

Het algemeen bestuur heeft besloten (AB-besluit 24 juni 2009) dat gestreefd wordt naar een ratio van het weerstandsvermogen van 2 (uitstekend). Om deze ratio te berekenen is inzicht nodig in de hoogte van de risico's en de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit van Waterschap Veluwe wordt gevormd door de algemene reserve en de bestemmingsreserves onderhoud waterkering en verwerking afvalstoffen.

Jaarlijks wordt bij de resultaatbestemming beoordeeld met welk bedrag de algemene reserve dient te worden gecorrigeerd.

De ratio weerstandsvermogen voor de taak watersysteem van 2 betekent dat de algemene reserve op 1,5% komt van de begrote netto kosten. Voor de taak waterzuivering dient hierbij de reserve uiteindelijk op 14% te komen. Gekozen is om geleidelijk naar dit gewenste niveau te stijgen. Voorlopig wordt nog gerekend met een percentage van 8,2% voor de taak waterzuivering.

In deze begroting 2011 is eveneens met deze percentages gerekend.

Risico's waaraan gedacht kan worden zijn bijvoorbeeld:

- externe factoren zoals renteontwikkeling, inflatie, economische bedrijvigheid;
- omstandigheden zoals weersinvloeden;
- bedrijfsvoeringsaspecten, zoals verstoring van het zuiveringsproces door giflozingen en het in ongereede raken van installatieonderdelen;
- gerechtelijke uitspraken in het kader van de heffingen;
- wijziging regeringsbeleid.

Waterschap Veluwe

De risico's kunnen zowel de financiën als de voorgenomen prestaties beïnvloeden.

Subsidiëring

Met de waterovereenkomst tussen provincie Gelderland en Waterschap Veluwe wordt vastgelegd welke financiële middelen de provincie en het rijk bijdragen aan de door het waterschap te realiseren doelen. De meest actuele waterovereenkomst dateert van 29 juli 2010. Voor de gehele uitvoeringsperiode tot en met eind 2013 betreft het nu een totaal bedrag van ruim 27 miljoen euro. De netto-bijdrage van Waterschap Veluwe hierin is € 6,6 miljoen en deze bijdrage is opgenomen in deze begroting en maakt onderdeel uit van het meerjarenperspectief. In dit pakket zijn o.a. opgenomen de uitvoering van de synergieprojecten KRW en een groot deel van het resterende herstelprogramma Beken & Sprengen. Over een aanvulling van deze overeenkomst met bijdragen voor uitvoering herstelplannen TOP-lijst gebieden is ambtelijke overeenstemming tussen provincie en waterschap. Helaas heeft het college van Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland op 7 september een 'subsidiepauze' ingesteld wegens onduidelijkheden wat betreft haar financiële mogelijkheden. Naar verwachting zal deze subsidiepauze eind 2010/begin 2011 opgeheven worden, waarna er mogelijk een aanvulling komt op de waterovereenkomst voor de TOP-lijst gebieden. Bij wijziging van het landelijke/provinciale beleid wordt ons beleid zo nodig heroverwogen.

Heffingen v.e.'s

Het geraamde aantal op te leggen vervuilingseenheden is samen met Tricijn geprognosticeerd. Voor wat betreft de bedrijfsvervuilers is een risico aanwezig dat deze kunnen afwijken (bijvoorbeeld in verband met faillissement). Een afwijking van het totaal aantal geraamde vervuilingseenheden van 1% geeft al een afwijking van gemiddeld 6.733 v.e. Om deze lagere opbrengst te compenseren is een tariefsverhoging van 0,5% benodigd voor kostendrager waterzuivering.

Rente

Het meerjarenperspectief is gebaseerd op een rentepercentage voor nieuw aan te trekken langlopende geldleningen van 4,5% en 2,5% voor kortlopende geldleningen voor de jaren 2011 t/m 2015.

Indien het rentepercentage 1% hoger uitvalt in de planperiode, leidt dit tot een structurele afwijking van de meerjarenbegroting. De tariefstijging zou voor watersysteembeheer 0,3% en voor waterzuivering 0,65% bedragen.

Cao-verhoging

Als uitgangspunt van deze beleidbegroting is gerekend met een cao-verhoging van 1,5% in 2011 en 2,0% in 2012 t/m 2015. Een hogere cao van structureel 1,0% leidt tot een hogere tariefstijging van 0,25% voor de kostendrager watersysteembeheer en 0,2% voor waterzuivering.

Inflatie

Als uitgangspunt van deze beleidbegroting is gerekend met een inflatiepercentage van 1,5% in 2011 en 2% in 2012 t/m 2015. Een structureel hoger inflatiepercentage van 1,0% leidt tot een hogere tariefstijging van 0,25% voor de kostendrager watersysteembeheer en 0,45% voor waterzuivering.

Waterschap Veluwe

Zuiveren van afvalwater

Weersomstandigheden kunnen grote invloed hebben op de kwaliteit van het zuiveringsproces en het aantal overstortingen. Bij relatief weinig neerslag zal het zuiveringsproces beter verlopen dan wanneer er een grote hoeveelheid neerslag valt. In het laatste geval zullen er ook meer overstortingen zijn, waardoor de rijksheffing fors hoger uit kan vallen. De kosten van rijksheffing zijn voor 2011 op € 745.000,-- begroot.

Borgstelling Waterschapshuis

Het Waterschapshuis is de uitvoeringsorganisatie voor de 25 waterschappen op het gebied van Informatie en Communicatie Technologie. De waterschappen dragen de kosten van de activiteiten en projecten die Het Waterschapshuis in opdracht van de waterschappen uitvoeren. Het Waterschapshuis heeft afspraken gemaakt met de Nederlandse Waterschapsbank (NWB) betreffende de kredietlimiet die nodig is om projecten te kunnen voorfinancieren. De NWB heeft vereist dat waterschappen hiervoor borg staan. Waterschap Veluwe is gevraagd borg te staan voor een bedrag van € 602.000,--. Dit bedrag is gebaseerd op een investeringsbegroting van circa € 19,3 miljoen, via een verdeelsleutel toegerekend aan de waterschappen. Het dagelijks bestuur heeft hier op 23 april 2008 mee ingestemd.

Dividend Nederlandse Waterschapsbank

Op grond van de recent door het Bazels Comité gepubliceerde nieuwe vermogens- en liquiditeitseisen voor banken (Bazel III), van welke de invoering met ingang van 2018 is voorzien, zal de NWB Bank haar huidige dividend- en reserveringsbeleid toetsen aan onder meer de minimum eis van een leverage ratio van 3% (de verhouding tussen het eigen vermogen en het balanstotaal) vanaf 2018. De NWB Bank heeft door haar lage risicoprofiel een van de hoogste solvabiliteitsratio's in de wereld. Niettemin kan de introductie van de leverage ratio aanleiding geven tot het voeren van een stringenter dividendbeleid ten gunste van de toekomstige kapitalisatie van de bank.

Bijdrage Hoogwaterbeschermingsprogramma en muskusrattenbestrijding

In de voorgestelde begroting van Verkeer en Waterstaat staat dat de bijdrage op de muskusrattenbestrijding en het Hoogwaterbeschermingsprogramma al in 2011 ten laste komen van de waterschappen. De (meeste) waterschappen hebben dit echter vanaf 2012 in hun begroting opgenomen.

3.9. Financiering

3.9.1. Ontwikkelingen met invloed op treasurybeleid

Economie

Na de klap van de Grote Recessie van 2008 en 2009 herstelt de Nederlandse economie zich enigszins. De verwachte groei is verre van spectaculair, maar het herstel heeft zich voornamelijk weinig aangetrokken van de recente onrust op de financiële markten in het eurogebied. De Nederlandse vooruitzichten volgen direct uit het internationale beeld en het Nederlandse herstel is voornamelijk vooral exportgedreven. De overheidsfinanciën verbeteren aanzienlijk in 2011, maar het tekort blijft hoog. Onder dit gesternte zijn overheden wereldwijd op zoek naar het juiste evenwicht tussen het aan de praat houden van de economie en het op orde brengen van hun begrotingen. Monetaire autoriteiten zijn op zoek naar de uitgang, op weg naar een genormaliseerd monetair beleid.

Waterschap Veluwe

Rentevisie

In het meerjarenperspectief 2011-2015 is gerekend met een rente voor aan te trekken langlopende geldleningen van 4,5% en voor kortlopende geldleningen 2,5%.

De Europese Centrale Bank (ECB) zal voorlopig door blijven gaan met de verstrekking van liquiditeiten aan banken die niet op eigen kracht hun liquiditeitsbehoefte kunnen veiligstellen. Hierdoor blijft er sprake van een overschot op de geldmarkt. Dat maakt het onwaarschijnlijk dat de geldmarkttarieven de komende periode boven de herfinancieringsrente van de ECB zullen uitkomen. Deskundigen verwachten dat de ECB dit tarief ongewijzigd zal laten ten minste tot 2012, vanwege de zeer geringe economische groeivoorzichten en een lage inflatie. Over 12 maanden wordt een rentestand voor een kortlopende geldlening verwacht van 1,36%. Het huidige percentage bedraagt 0,9% (peildatum 2 augustus 2010).

De lange rente is in augustus 2010 flink gedaald doordat beleggers vluchten naar veilige beleggingsmogelijkheden in reactie op de onzekerheid over Spaanse en Ierse banken, de hoge werkloosheid in de VS en het feit dat de Grieken hun bezuinigingsmaatregelen niet lijken te realiseren. Deskundigen verwachten dat de rente op Duitse en Nederlandse staatsobligaties voorlopig laag blijft. Opwaartse druk op de rente zal pas ontstaan wanneer het economisch herstel weer aan kracht gaat winnen, de particuliere kredietvraag aantrekt en beleggers minder risico-avers worden. Daar zijn op dit moment geen indicaties voor. De rentestand (per 2 augustus 2010) voor een geldlening met een looptijd van 10 jaar is 2,98%. Gemiddeld bedraagt de prognose van de rentestand voor een langlopende geldlening over 12 maanden 3,39%.

3.9.2. Liquiditeitsprognose

De liquiditeitsprognose geeft het tekort aan financieringsmiddelen weer als geen leningen worden aangetrokken. Het vormt de basis voor het bepalen wanneer en in welke mate het gewenst of noodzakelijk is om vaste geldleningen af te sluiten.

De liquiditeitsprognose wordt opgesteld voor de korte termijn (per maand voor 2011) en voor de lange termijn (2012 tot en met 2015). In de liquiditeitsprognose is uitgegaan van de stand van de rekening courant per 1 september 2010. De inkomsten en uitgaven zijn gebaseerd op de beleidsbegroting 2011 en het meerjarenperspectief 2011-2015. In onderstaand overzicht wordt de hoogte van het financieringstekort weergegeven per ultimo van elk jaar.

Financieringsbehoefte (bedragen x € 1 miljoen)				
	Financierings- tekort	Kasgeldlimiet	Overschrijding kasgeldlimiet	Minimaal lenen
31-12-11	- 44,0	14,3	29,7	29,7
31-12-12	- 75,9	14,3	61,6	31,9
31-12-13	- 108,2	14,3	93,9	32,3
31-12-14	- 151,0	14,3	136,7	42,8
31-12-15	- 159,6	14,3	145,3	8,6
Totaal				145,3

Waterschap Veluwe

Het waterschap zal op 31 december 2011 een financieringstekort hebben van € 44 miljoen, indien de uitgaven en inkomsten plaatsvinden conform de beleidsbegroting 2011. Dit financieringstekort wordt vooral veroorzaakt door de voorgenomen investeringen (netto € 26 miljoen). Bovendien is een aantal leningen overgenomen van de Waterlandstichting. De rente van deze leningen bedraagt € 2,2 miljoen in 2011. In de jaren 2012 tot en met 2014 worden deze leningen afgelost (€ 17 miljoen in 2012, € 17 miljoen in 2013 en € 14 miljoen in 2014).

Rekening houdend met een kasgeldlimiet van € 14,3 miljoen (zie paragraaf 3.9.3) ontstaat in 2011 een overschrijding van de kasgeldlimiet ad € 29,7 miljoen. Deze overschrijding loopt verder op in de volgende jaren.

Door een combinatie van de volgende maatregelen toe te passen bij het afdekken van het financieringstekort wordt het risico gespreid:

- Het rentepercentage van een langlopende geldlening is aanzienlijk hoger dan van kortlopend geld. Daarom zullen tijdelijke financieringstekorten zoveel mogelijk worden opgevangen met kort geld.
- De rente van een langlopende lening is historisch gezien nog steeds laag. De treasurycommissie zal de financiële markten volgen en zo nodig aanvullende leningen afsluiten.
- Het afsluiten van leningen met uitgestelde storting om het renteniveau van toekomstige financieringsbehoeften vast te leggen. De treasurycommissie zal bewaken wanneer dit alternatief aantrekkelijk is.

3.9.3. Treasurybeheer

Kasgeldlimiet

Volgens de wet Financiering decentrale overheden (FIDO) mag maximaal 23% van de totale lasten van de begroting met kortlopende geldleningen of via krediet in rekening-courant worden gefinancierd. Door deze kasgeldlimiet wordt het renterisico op de korte financiering beperkt. De gemiddelde netto-vlottende schuld per kwartaal mag de kasgeldlimiet niet overschrijden. Uit onderstaande tabel blijkt dat de kasgeldlimiet in 2011 zal worden overschreden, als geen maatregelen worden genomen.

Waterschap Veluwe

Kasgeldlimiet 2011 (bedragen x € 1.000,--)	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Gemiddelde vlottende schuld	22.894	33.653	35.118	40.532
Gemiddelde vlottende middelen	-	-	-	-
Netto vlottende schuld (+) of overschot middelen (-)	22.894	33.653	35.118	40.532
Kasgeldlimiet	14.356	14.356	14.356	14.356
Ruimte onder kasgeldlimiet				
Overschrijding kasgeldlimiet	8.538	19.297	20.762	26.176
Berekening kasgeldlimiet				
Begrotingstotaal	62.416			
Percentage regeling	23%			
Kasgeldlimiet	14.356			

Renterisiconorm

Het renterisicobeheer omvat het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid, dat in de toekomst de rentelasten van het vreemd vermogen hoger zullen zijn dan een bestuurlijk wenselijk geacht niveau of het in de meerjarenraming en begroting geraamde niveau. Deze renterisico's op de vaste schuld worden volgens de wet FIDO ingekaderd middels de renterisiconorm. De renterisiconorm bedraagt 30% van het begrotingstotaal van het komende begrotingsjaar.

Uit onderstaande tabel blijkt dat de renterisiconorm zal worden overschreden. Het betreft een incidentele overschrijding in de jaren 2012 tot en met 2014, die wordt veroorzaakt doordat de overgenomen leningen van de Waterlandstichting moeten worden afgelost. De provincie zal hiervan op de hoogte worden gesteld.

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000,--)	2011	2012	2013	2014	2015
Renteherzieningen	0	0	0	0	0
Reguliere aflossingen	9.169	9.169	8.669	8.669	7.669
Aflossingen Waterlandstichting	0	17.000	17.000	14.000	0
Renterisico	9.169	26.169	25.669	22.669	7.669
Renterisiconorm	18.725	18.725	18.725	18.725	18.725
Ruimte onder renterisiconorm	9.556				11.056
Overschrijding renterisiconorm		7.444	6.944	3.944	
Berekening renterisiconorm					
Begrotingstotaal	62.416				
Percentage regeling	30%				
Renterisiconorm	18.725				

Waterschap Veluwe

Leningportefeuille

In de onderstaande tabel wordt inzicht gegeven in de samenstelling, grootte en rentegevoeligheid van de langlopende geldleningen. Vervroegde aflossing is niet mogelijk. De leningen van de Waterlandstichting ad € 48 miljoen zijn inbegrepen in de stand per 1 januari 2011.

Mutaties in leningportefeuille	Bedrag (x € 1.000,--)	Gemiddelde rente ¹
Stand per 01-01-2011	139.590	4,26%
Reguliere aflossing	9.169	
Stand per 31-12-2011	130.421	4,25%

¹ Het gemiddelde rentepercentage wordt bepaald door de verhouding tussen de jaarlijkse rentelasten van de langlopende leningen ten opzichte van het saldo van de leningportefeuille.

Beleggingenportefeuille

De beleggingenportefeuille van het waterschap per 1 januari 2011 bestaat hoofdzakelijk uit verstrekte leningen aan medewerkers ad € 6 miljoen. Deze leningen betreffen vooral verstrekte hypotheekleningen. Met ingang van 1 juni 2005 is de hypotheekregeling bevroren.

Kasbeheer

Bij de Nederlandse Waterschapsbank geldt in 2011 een maximum rekening courantkrediet van € 14,3 miljoen conform de vastgestelde kasgeldlimiet. De kredietlimiet bij de ING zal worden beëindigd, omdat de salarissen inmiddels via de rekening bij de Waterschapsbank worden betaald.

3.10. Verbonden partijen

De waterschappen Veluwe, Zuiderzeeland en Vallei & Eem zijn op het gebied van heffen en invorderen van belastingen een samenwerkingsverband aangegaan. Middels een gemeenschappelijke regeling is hiervoor Tricijn Belastingen opgericht. Met ingang van 1 januari 2011 fuseren de belastingkantoren Tricijn Belastingen en Lococensus. De oude gemeenschappelijke regeling zal worden opgeheven en middels een nieuwe gemeenschappelijke regeling wordt het gemeenschappelijk belastingkantoor Lococensus-Tricijn (GBLT) opgericht.

Alle genomen monsters ten behoeve van het meten van de waterkwaliteit worden door Waterschap Groot Salland geanalyseerd in het laboratorium. Waterschap Veluwe is hiervoor met Waterschap Groot Salland een samenwerkingsverband aangegaan in de vorm van een gemeenschappelijke regeling.

Waterschap Rivierenland voert de bestrijding van muskus- en beverratten uit voor haar eigen gebied, Waterschap Rijn en IJssel en die van Waterschap Veluwe. Hiervoor is een overeenkomst van kosten voor gemene rekening afgesloten.

Ook heeft Waterschap Veluwe een samenwerkingsvorm met Het Waterschapshuis. De samenwerking is 1 juli 2010 omgezet van een stichting naar een gemeenschappelijke regeling. Het Waterschapshuis is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor de 25

Waterschap Veluwe

waterschappen op het gebied van Informatie en Communicatie Technologie. Het Waterschapshuis heeft als doel het bevorderen van samenwerking op het gebied van ICT tussen de waterschappen en de andere overheden die actief zijn in de natte sector. Onder begeleiding van Het Waterschapshuis spannen de waterschappen zich gezamenlijk in om de kwaliteit van de digitale dienstverlening naar burgers en bedrijven te verbeteren. Daarnaast is het streven gericht op een aanzienlijke kostenbesparing op alle ICT-uitgaven.

Het waterschap heeft in het kader van de Cross Border Lease-transactie(s) de commanditaire vennootschap Apeldoorn Facility Leasing III CV), besloten vennootschap Veluwe Lease Management III en enkele maatschappen opgericht. Op grond van de economische realiteit van het geheel der contracten worden deze entiteiten als volledig transparant beschouwd met het waterschap, oftewel als 100% deelneming.

N.B. Van de organisaties waarmee Waterschap Veluwe een gemeenschappelijke regeling heeft worden de begrotingen ter behandeling aan het algemeen bestuur aangeboden.

3.11. Bedrijfsvoering

Onderstaand is overzicht opgenomen van de begroting op ondersteunende beheerproducten.

Ondersteunend beheerproduct (bedragen x € 1.000,--)	Begroting 2011	Herziene raming 2010	Jaarrekening 2009
Centraal management	624	767	577
Organisatiebeleid en -beheer	186	284	220
Personeelsbeleid en -beheer	1.963	1.845	1.934
KAM-beleid en -beheer	476	399	392
Interne voorlichting	150	154	152
Algemeen bestuurlijke en -juridische ondersteuning	284	293	285
Concerncontrol en financieel beleid	286	238	265
Meerjarenraming en begroting	85	72	85
Managements- en bestuursrapportages	151	100	123
Comptabiliteit	365	426	420
Informatiebeleid en automatisering	2.388	2.016	1.411
Centrale (geo)grafische informatie	615	741	738
Interne faciliteiten	1.433	1.455	1.323
Bemonstering en analyse	754	680	750
Werkplaatsen sector waterbeheer/- kering	202	187	222
TOTAAL	9.962	9.657	8.897

Een specificatie van de toerekening van bovenstaande ondersteunende kosten naar primaire producten is opgenomen in de beheersbegroting.

Waterschap Veluwe

Onderstaand is een overzicht opgenomen van de geraamde personele bezetting per afdeling in fte's.

Formatie in fte's	Begroting 2011
Stafafdelingen:	
- Directie	2,27
- Personeel en Organisatie	5,16
- Bestuur en Communicatie	10,35
Sector watersysteem	
- Hoofd sector watersysteem	3,86
- Unit Ruimte voor de Rivier	4,57
- Planvorming	17,24
- Projecten	18,27
- Regulering	25,51
- Onderhoud	27,14
Sector waterzuivering	
- Hoofd sector waterzuivering	3,00
- Bouw en Kwaliteit	16,57
- Zuiveringsbeheer	48,08
Sector middelen en ondersteuning	
- Hoofd middelen en ondersteuning	2,00
- Informatievoorziening en Ondersteuning	27,03
- Financiële en Economische zaken	10,97
TOTAAL	222,02

3.12. Investerings

In onderstaande tabel wordt een samenvatting gegeven van de bruto en netto-investerings 2011 per programma:

Programma's (bedragen x € 1.000,-)	Bruto investering 2011	Netto investering 2011
0. Projecten Ruimte voor de rivier	3.400	-
1. Veiligheid	1.010	1.010
2. Waterbeheer	16.160	9.592
3. Waterketen	14.900	13.400
4. Bestuur en bedrijfsvoering	2.060	2.060
Totaal	37.530	26.062

Onder programma Bestuur en bedrijfsvoering zijn de geraamde algemene investering opgenomen.

3.13. EMU-saldo

Een belangrijke afspraak is dat het EMU-tekort ('overheidstekort') van een lidstaat in principe niet meer mag bedragen dan 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Waterschappen mogen in tijden van nood een maximaal tekort van 0,05% van het BBP hebben. Op basis van het aandeel in de netto-kosten (peildatum 2004) bedraagt het

Waterschap Veluwe

maximum aandeel van Waterschap Veluwe hierin 2,37%. Bij een dreigende overschrijding van het overheidstekort op landelijk niveau kan de minister van Financiën beheersingsmaatregelen nemen. De minister kan eveneens een eventuele Europese boete doorberekenen aan decentrale overheden. Deze maatregelen worden vooraf in bestuurlijk overleg besproken.

EMU-saldo 2011 <i>(bedragen x € 1.000,--)</i>		Begroting 2011
<i>Exploitatiesaldo:</i>	-/-	2.000
<i>Invloed investeringen:</i>		
- bruto-investeringsuitgaven	-/-	37.530
- investeringssubsidies	+	11.468
- verkoop materiële en immateriële activa	+	-
- afschrijvingen	+	10.296
<i>Invloed voorzieningen:</i>		
- toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	+	67
- onttrekkingen aan voorzieningen t.g.v. exploitatie	-/-	-
- betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-/-	205
- evt. externe vermeerderingen van voorzieningen	+	-
<i>Invloed reserves:</i>		
- evt. betalingen rechtstreeks uit reserves	-/-	-
- evt. externe vermeerderingen van reserves	+	-
<i>Deelnemingen en aandelen:</i>		
- boekwinst	-/-	-
- boekverlies	+	-
EMU-saldo begroting 2011	-/-	17.904

Het Centraal Plan Bureau (CPB) verwacht in de Macro Economische Verkenningen 2011 een BBP marktprijzen van € 615,1 miljard. Dit betekent dat het maximaal toegestane EMU-tekort voor Waterschap Veluwe € 7,3 miljoen bedraagt. Door onze investeringen overschrijden wij deze referentiewaarde in 2011.

Waterschap Veluwe

4. Begroting naar kostendragers

4.1. Algemeen

In onderstaande tabel worden de totale toevoeging/onttrekking aan het eigen vermogen per kostendrager weergegeven:

Kostendrager (bedragen x € 1.000,--)	Begroting 2011	Herziene raming 2010	Jaarrekening 2009
Watersysteembeheer:			
Algemene reserve	+ 11	+ 3	0
Bestemmingsreserve tariefseglisatie	-/- 801	-/- 830	-/- 342
Bestemmingsreserve Apeldoorns Kanaal	-	-	-
Herziene raming watersysteembeheer t.l.v. bestemmingsreserve tariefseglisatie		+ 741	
<i>Totaal Watersysteembeheer</i>	<i>-/- 790</i>	<i>-/- 86</i>	<i>-/- 342</i>
Waterzuivering:			
Algemene reserve	+ 10	+ 36	+ 71
Bestemmingsreserve tariefseglisatie	-/- 1.108	-/- 2.158	-/- 2.085
Bestemmingsreserve verwerking afvalstoffen	-	-	-/- 17
Herziene raming waterzuivering t.l.v. bestemmingsreserve tariefseglisatie		+ 783	
<i>Totaal Waterzuivering</i>	<i>-/- 1.098</i>	<i>-/- 1.339</i>	<i>-/- 2.031</i>
Totaal	-/- 1.888	-/- 1.425	-/- 2.373

4.2. Watersysteembeheer

Omschrijving (bedragen x € 1.000,--)	Begroting 2011	Herziene raming 2010	Jaarrekening 2009
Netto-kosten producten	23.860	22.955	20.823
Kosten kwijtschelding en oninbaar	+ 339	+ 115	+ 107
<i>Netto-kosten</i>	<i>24.199</i>	<i>23.070</i>	<i>20.930</i>
Opbrengst dividend	-/- 96	-/- 95	-/- 94
<i>Subtotaal</i>	<i>24.103</i>	<i>22.975</i>	<i>20.836</i>
Onttrekking reserves	-/- 790	-/- 86	-/- 342
<i>Te dekken door belastingopbrengsten</i>	<i>23.313</i>	<i>22.889</i>	<i>20.494</i>
<u>Belastingopbrengst per omslagsoort:</u>			
Opbrengst ingezetenenomslag	7.460	7.297	7.460
Opbrengst omslag gebouwd	13.206	12.982	10.328
Opbrengst omslag ongebouwd	2.552	2.518	2.540
Opbrengst natuurterreinen	95	92	85
Belastingopbrengsten voorgaande boekjaren			81

Waterschap Veluwe

4.3. Zuiveringsbeheer

Omschrijving (bedragen x € 1.000,-)	Begroting 2011	Herziene raming 2010	Jaarrekening 2009
Netto-kosten producten	30.445	29.718	30.384
Kosten kwijtschelding en oninbaar	+ 266	+ 90	+ 84
<i>Netto-kosten</i>	<i>30.711</i>	<i>29.808</i>	<i>30.468</i>
Opbrengst dividend	-/- 123	-/- 125	-/- 126
<i>Subtotaal</i>	<i>30.588</i>	<i>29.683</i>	<i>30.342</i>
Onttrekking reserves	-/- 1.098	-/- 1.339	-/- 2.031
<i>Te dekken door belastingopbrengsten</i>	<i>29.490</i>	<i>28.344</i>	<i>28.311</i>
<u>Belastingopbrengst per omslagsoort:</u>			
Opbrengst zuiveringsheffing bedrijven	10.247	9.851	10.008
Opbrengst zuiveringsheffing huishoudens	19.243	18.493	18.597
Belastingopbrengsten voorgaande boekjaren			-/- 294

Waterschap Veluwe

5. Begroting naar kosten- en opbrengstsoorten

In onderstaande tabel worden de totale exploitatiekosten en -opbrengsten weergegeven:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,--)	Begroting 2011	Herziene raming 2010	Jaarrekening 2009
Rente en afschrijvingen	17.422	15.651	12.395
Personeelslasten	15.966	15.223	14.311
Goederen en diensten van derden	24.669	23.586	25.871
Bijdragen aan derden	4.293	4.160	3.286
Toevoeging voorzieningen/onvoorzien	67	650	1.421
Totaal kosten	62.417	59.270	57.284
Financiële baten	2.582	2.548	2.495
Personeelsbaten	193	525	396
Goederen en diensten aan derden	3.357	2.529	2.220
Waterschapsbelastingen	52.803	51.233	48.805
Interne verrekeningen	1.594	1.010	995
Totaal opbrengsten	60.529	57.845	54.911
Exploitatieresultaat	-/- 1.888	-/- 1.425	-/- 2.373

De netto-kosten zijn als volgt weer te geven:

Omschrijving (bedragen x € 1.000,--)	Begroting 2011	Herziene raming 2010	Jaarrekening 2009
Totale kosten	62.417	59.270	57.284
<i>Opbrengsten niet zijnde dekkingsmiddelen:</i>			
- Financiële baten (excl. dividendopbrengsten)	-/- 2.362	-/- 2.328	-/- 2.275
- Personeelsbaten	-/- 193	-/- 525	-/- 395
- Goederen en diensten aan derden	-/- 3.357	-/- 2.529	-/- 2.219
- Interne verrekeningen	-/- 1.594	-/- 1.010	-/- 995
Totaal netto-kosten	54.910	52.878	51.399

Waterschap Veluwe

6. Besluit ter vaststelling en goedkeuring

Deze begroting 2011 is opgemaakt door het college van dijkgraaf en heemraden van Waterschap Veluwe d.d. 13 oktober 2010.

De dijkgraaf,

De secretaris-directeur,

(ir. G. Verwolf)

(ing. P. Spaan)

Deze begroting 2011 heeft, na voorafgaande kennisgeving, vanaf 15 oktober 2010 gedurende 14 dagen voor een ieder ter inzage gelegen.

Deze begroting is d.d. 25 november 2010 vastgesteld door het algemeen bestuur van Waterschap Veluwe.

De bevoegdheden van het dagelijks bestuur met betrekking tot het overschrijden van de netto-kosten en investeringen zijn geregeld in artikel 8 van de verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Waterschap Veluwe.

De dijkgraaf,

De secretaris-directeur,

(ir. G. Verwolf)

(ing. P. Spaan)